

SATURS

PRIEKŠVārds	2
2. PAMATINFORMĀCIJA.....	3
2.1. Lauku atbalsta dienesta juridiskais statuss, izveidošanas gads, funkcijas, struktūra.....	3
2.2. Politikas jomas un darbības virzieni, par kuriem LAD ir atbildīgs	3
2.3. Izmaiņas LAD darbībā 2008. gada laikā	4
3. LAUKU ATBALSTA DIENESTA 2008. GADA DARBĪBAS REZULTĀTI	9
3.1. 2008. gada galvenās prioritātes un informācija par to īstenošanu	9
3.2. Budžeta programmu un apakšprogrammu rezultatīvo rādītāju izpildes analīze un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums.....	9
3.2.1. Programma “Valsts atbalsts lauksaimniecības un lauku attīstībai, sabiedriskā finansējuma administrēšana un valsts uzraudzība lauksaimniecībā”	9
3.2.2. Apakšprogramma “Valsts atbalsta pasākumi meža nozarē”	10
3.2.3. Programma “Zemes resursu ilgtspējības saglabāšana”	10
3.2.4. Programma “Eiropas Savienības fondu finansējums lauku, lauksaimniecības un zivsaimniecības attīstībai”	11
3.2.5. Programma “Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums”	20
3.3. Normatīvo aktu ievērošanas uzraudzība un kontrole.....	20
4. LAD SNIEGTIE PAKALPOJUMI	21
5. ĪSTENOTĀS JAUNĀS POLITIKAS INICIATĪVAS.....	21
6. PĀRSKATS PAR LAD VADĪBAS UN DARBĪBAS UZLABOŠANAS SISTĒMĀM EFEKTĪVAS DARBĪBAS NODROŠINĀŠANAI.....	21
7. BUDŽETA INFORMĀCIJA	22
7.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	22
7.2. Valsts ieguldījumu programmu ietvaros piešķirto valsts budžeta līdzekļu izlietojums projektu īstenošanai.....	23
7.3. Sadarbības partneru finansēto programmu un ārvalstu ieguldījumu programmu ietvaros īstenoto projektu sasniegtie rezultāti un līdzekļu izlietojums.....	24
8. PERSONĀLS.....	24
9. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	26
9.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi	26
9.2. Sadarbības aptaujas par apmierinātību ar LAD darba kvalitāti un to rezultāti.....	27
9.3. Sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām.....	27
10. PLĀNI 2009. GADAM.....	28
10.1. 2009. gada prioritātes.....	28
10.2. Ilgtermiņa finanšu saistības	28
10.3. Starptautiskie projekti	28
10.4. Plānotie pētījumi	29

Godātie lasītāji!

Lauku atbalsta dienests (LAD) ir sagatavojis publisko pārskatu, kura mērķis ir informēt sabiedrību par LAD darbības rezultātiem un piešķirto budžeta līdzekļu izmantošanu 2008. gadā.

LAD kā Eiropas Savienības lauksaimniecības, lauku attīstības un zivsaimniecības fondu maksājumu aģentūras darbībā turpinās nozīmīgs posms - Lauku attīstības programmas (LAP) 2007. – 2013.gadam pasākumu ieviešana un finansējuma piesaiste. 2008. gadā sekmīgi noslēdzās Lauku attīstības plāna (LAP) 2004. -2006. gadam un Vienotā programmdokumenta strukturālo fondu pasākumu projektu apmaksa.

LAD nodrošināja šādu ES fondu un Latvijas valsts budžeta finansēto atbalsta virzienu ieviešanu:

- Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) pasākumu administrēšanu,
- Eiropas lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) pasākumu administrēšanu,
- Eiropas zivsaimniecības fonda (EZF) pasākumu administrēšanu,
- Eiropas lauksaimniecības virzības un garantiju fonda (ELVGF) pasākumu administrēšanu,
- Zivsaimniecības vadības finansēšanas instrumenta (ZVFI) pasākumu administrēšanu,
- Valsts atbalsta pasākumu administrēšanu,
- Atbalsta biodegvielas ražošanai administrēšanu,
- Valsts atbalsta meža nozares attīstībai administrēšanu.

Papildus tam, LAD ir nodrošinājis importa un eksporta licenču izsniegšanu lauksaimniecības produktu tirgū un lauksaimniecības produktu eksporta kompensāciju un tirgus veicināšanas pasākumu administrēšanu.

Lai gan 2008.gadā tika īstenota valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas funkciju un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu nodošana valsts SIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”, tomēr hidromelioratīvo būvju būvatļauju un zemes transformāciju atļauju izsniegšana saglabājās LAD pārziņā.

Kopumā 2008.gadā sasniegtie rezultāti parāda, ka iepriekšējos gados iesāktais darbs ir sekmīgi turpinājies un pieejamais sabiedriskais finansējums tika piesaistīts un ieguldīts dažādos gan investīciju, gan kompensāciju veida atbalsta pasākumos.

Domājot par nākamo - 2009.gadu un gaidāmajiem budžeta izdevumu ierobežojumiem, LAD kopā ar reģionālajām lauksaimniecības pārvaldēm (RLP) un Aiviekstes meliorāciju sistēmu valsts pārvaldi būs jāstrādā pie dažādu atbalsta pasākumu pārskatīšanas un citu funkciju izpildes optimizācijas, tādējādi koncentrējot visus spēkus Dienesta pamatuzdevumu izpildei.

Andis Rukmanis
Lauku atbalsta dienesta direktors

2. PAMATINFORMĀCIJA

2.1. Lauku atbalsta dienesta juridiskais statuss, izveidošanas gads, funkcijas, struktūra

LAD ir Zemkopības ministrijas (ZM) padotībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas izveidota 2000. gada 1. janvārī un darbojas atbilstoši Lauku atbalsta dienesta likumam, Ministru kabineta 2004. gada 19. oktobra noteikumiem Nr. 876 "Lauku atbalsta dienesta nolikums", Lauku atbalsta dienesta reglamentam un citiem LAD darbību regulējošiem normatīvajiem aktiem. LAD sastāv no centrālā aparāta (CA) Rīgā un teritoriālajām struktūrvienībām – 9 RLP un Aiviekstes meliorācijas sistēmu valsts pārvaldes (skat. 1. - 3. pielikumus). LAD darbu vada direktors, teritoriālās struktūrvienības – vadītāji. LAD CA sastāv no desmit departamentiem. RLP pilda LAD funkcijas noteiktā teritorijā. LAD CA struktūrvienības atbilstoši savai kompetencei nodrošina dienesta funkciju izpildi konkrētā jomā.

2.2. Politikas jomas un darbības virzieni, par kuriem LAD ir atbildīgs

LAD atbild par vienotu valsts atbalsta un ES atbalsta politikas realizāciju, uzrauga normatīvo aktu ievērošanu lauksaimniecības jomā un pilda citas ar lauksaimniecību un lauku atbalsta politikas realizāciju saistītas funkcijas.

Administratīvo un juridisko lietu departaments nodrošina LAD noteikto uzdevumu izpildi, kas saistīti ar juridiskajiem, personāla, kvalitātes vadības ieviešanas, lietvedības, arhīva, publisko attiecību un saimnieciskajiem jautājumiem.

Audita departaments veic LAD izveidoto sistēmu iekšējo auditu, kā arī ES atbalsta programmu un projektu auditus, sniedz novērtējumu LAD vadībai par iekšējās kontroles sistēmas darbību, efektivitāti un atbilstību iestādes izvirzīto mērķu sasniegšanai, finanšu, uzskaites un citas informācijas ticamību, pietiekamību, efektīvu un ekonomisku resursu izmantošanu, drošu kontroli un aizsardzību pret zaudējumiem. Bez tam Audita departaments veic valsts atbalsta un ES atbalsta saņēmēju darbību un deklarēto izdevumu izlases veida atbilstības pārbaudes uz vietas pie atbalsta saņēmēja, kā arī koordinē un uzrauga padziļinātās pārbaudes veikšanas procesu (speciālais departaments regulas 485/2008 11.panta izpratnē).

Atbalsta departaments veic maksājumu apstiprināšanas funkciju 2007. – 2013. gada finansēšanas perioda ELFLA pasākumiem. 2008. gadā turpinājās arī 2004. – 2006. gada finansēšanas perioda ELVGF Garantiju daļas finansēto pasākumu administrēšana. Departaments informē atbalsta pretendētus par atbalsta saņemšanas nosacījumiem, izvērtē iesniegtos dokumentus un projektus, nodrošina līgumu slēgšanu par projektu realizāciju un atbalsta saņemšanu, kā arī izvērtē maksājumu pieprasījumus.

Zivsaimniecības un valsts atbalsta departaments veic maksājumu apstiprināšanas funkciju 2007. – 2013. gada finansēšanas periodam EZF finansētajiem pasākumiem. 2008. gadā turpinājās arī 2004 – 2006. gada finansēšanas perioda maksājumu apstiprināšanas funkcija ZVFI finansētajiem strukturālajiem pasākumiem un atsevišķiem ELVGF finansētajiem pasākumiem, noteiktiem Kopējā tirgus organizācijas pasākumiem un nacionālajiem atbalsta pasākumiem. Departamentam jāinformē atbalsta pretendētus par atbalsta saņemšanas nosacījumiem, jāizvērtē iesniegtos dokumentus un projektus, jāslēdz līgumus par projektu realizāciju un atbalsta saņemšanu, kā arī jāizvērtē maksājuma pieprasījumus. Bez tam departaments kontrolē, uzrauga un koordinē meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un rekonstrukcijas darbus.

Finanšu departaments veic maksājumu izpildes un maksājumu iegrāmatošanas funkcijas ELGF, ELVGF, ZVFI un EZF finansētajiem pasākumiem, kā arī valsts atbalsta pasākumiem. Departaments veic finanšu resursu plānošanu un budžeta pieprasījuma sagatavošanu, kā arī LAD CA grāmatvedības uzskaiti un LAD konsolidēto grāmatvedības pārskatu sagatavošanu.

Informācijas departaments vada un koordinē ES prasībām atbilstošas lauksaimniecības un lauku atbalsta administrēšanas informācijas sistēmas izveidi, ieviešanu, uzturēšanu, pilnveidošanu

un attīstību LAD CA un RLP. Departaments atbild par datu apkopošanu un analīzi, kā arī datortehnikas un informācijas sistēmu izveidi, nodrošināšanu un uzturēšanu.

ES tiešo maksājumu departaments veic ELGF finansēto ES KLP tiešo platības maksājumu, ELFLA finansēto LAP 2007. -2013. gada finansēšanas perioda pasākumu “Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas”, “Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar direktīvu 2000/60/EK” (NATURA 2000), “Natura 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)”, “Agrovide” apakšpasākumu, kā arī ELVGF Garantiju daļas finansēto LAP 2004. - 2006. gada finansēšanas perioda pasākumu “Agrovide” apakšpasākumu maksājumu apstiprināšanas funkciju - vada un koordinē ES prasībām atbilstošu KLP ietvaros paredzēto tiešo atbalsta maksājumu administrēšanas sistēmu izveidi un administrēšanu.

Kontroles departaments veic pārbaudes uz vietas ES un valsts atbalsta lauksaimniecībai, mežsaimniecībai un zivsaimniecībai administrēšanas ietvaros.

Tirdzniecības mehānismu departaments veic maksājumu apstiprināšanas funkciju atsevišķiem ELGF finansētiem KLP pasākumiem, t.i., izsniedz importa un eksporta licences, eksporta kompensāciju sertifikātus, administrē to nodrošinājumus, veic maksājumu apstiprināšanu lauksaimniecības un pārstrādāto lauksaimniecības produktu eksporta kompensācijām.

Intervences departaments veic maksājumu apstiprināšanas funkciju ELGF finansētiem lauksaimniecības tirgus intervences, ražošanas atbalsta un veicināšanas pasākumiem.

Reģionālās lauksaimniecības pārvaldes veic LAD noteiktās funkcijas attiecīgajos reģionos, kā arī maksājumu apstiprināšanas funkciju ES un valsts finansētajiem atbalsta pasākumiem. Veic meliorācijas sistēmu būvniecības, ekspluatācijas, uzturēšanas kontroli un valsts uzraudzību, uztur meliorācijas kadastru, veic novērojumus hidrometriskajos posteņos.

Aiviekstes meliorācijas sistēmu valsts pārvalde (MSVP) veic meliorācijas sistēmu būvniecības, ekspluatācijas, uzturēšanas kontroli un valsts uzraudzību, uztur meliorācijas kadastru, veic novērojumus hidrometriskajos posteņos, nodrošina karšu drukāšanu ES atbalsta administrēšanai, veic Lauku reģistra Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas (ĢIS) datu aktualizāciju, organizē un veic ES tiešo maksājumu platību kontroles, kā arī LAP pasākumu kontroles.

2.3. Izmaiņas LAD darbībā 2008. gada laikā

LAD savā devītajā darbības gadā ir sekmīgi strādājis vairākos virzienos:

I MAKSĀJUMU AĢENTŪRAS FUNKCIJU IZPILDE UN DARBĪBA EIROPAS SAVIENĪBAS KOPEJĀS LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKAS MEHĀNISMU ADMINISTRĒŠANĀ.

1. ELGF un ELFLA akreditētas maksājumu iestādes atbilstoša darbība.
2. Nodrošināta LAD kā EZF maksājumu iestādes atbilstības pārbaude saskaņā ar Eiropas Komisijas (EK) vadlīnijām par vadības un kontroles sistēmu, kā rezultātā EZF Revīzijas iestādes vadītājs 2008.gada 1.decembrī ir apstiprinājis EZF vadības kontroles sistēmas apraksta atbilstības novērtējumu, kas tika arī nosūtīts EK.
3. Lai nodrošinātu LAD deleģēto funkciju kvalitatīvu izpildi 2007.-2013.finansēšanas periodā saskaņā ar ELGF, ELFLA un EZF nosacījumiem, sagatavoti un aktualizēti rīkojumi par funkciju sadali gan CA, gan RLP līmenī, izmaiņas dienesta organizatoriskajā struktūrā nav notikušas.
4. Izstrādātas pieteikumu formas, vadlīnijas un instrukcijas atbalsta pretendentiem no jauna uzsāktajiem pasākumiem LAD darbības jomās, kā arī veiktas izmaiņas esošo pasākumu dokumentos, atbilstoši normatīvajos aktos apstiprinātajiem grozījumiem.
5. Nodrošināta regulāra visu līmeņu darbinieku apmācība.
6. Nodrošināta LAD kā maksājumu aģentūras veikto izdevumu sertifikācija, ko veica auditorfirma SIA PricewaterhouseCoopers.
7. Saskaņā ar regulas 885/2006 prasībām sagatavots un EK iesniegts gada pārskats par LAD kā maksājumu aģentūras veiktajiem izdevumiem 2008. finanšu gadā.

8. Sniegta regulāra informācija un atskaites EK Lauksaimniecības Ģenerāldirektorāta (DG AGRI) atbildīgajām nodaļām par LAD kā maksājumu aģentūras funkciju izpildi.
9. Nodrošināta EK DG AGRI revīzijas vizīte Nr. XP/2008/002/LV par Eiropas Padomes regulas Nr.4045/89 piemērošanas atbilstību, kā arī EK DG AGRI revīzijas vizīte Nr.AA/2008/009 IT par platību maksājumu automatizēto administratīvo kontroli (vispārējo pārbaudi) piemērošanu izdevumu atbilstības pārbaudes ietvaros.
10. Nodrošināta LAD daļība LAP un EZF uzraudzības komitejās, sagatavoti nepieciešamie dokumenti izskatīšanai komitejās.
11. Turpināta IAKS izstrāde un uzlabošana jauno pasākumu administrēšanai, nodrošināta visu svarīgāko IAKS moduļu uzturēšana un nepieciešamo sistēmas papildinājumu ieviešana un darbība.
12. Veikta Lauku reģistra ĢIS pilnveidošana un lauku bloku aktualizācija.
13. Jaunajam plānošanas periodam 2007.-2013. sadarbībā ar auditoriālo kompāniju SIA "Ernst&Young Baltic" izstrādāta "Kārtība, kādā veicamas ELFLA EX post pārbaudes" un "Kārtība, kādā veicamas EZF darbību revīzijas". Bez tam pilnveidoti "Metodiskie norādījumi kļūdu klasifikācijai", kā arī pilnveidota "Audita kopas un parauga noteikšanas kārtība".
14. Turpināta informācijas sistēmu izstrāde citu atbalsta shēmu datorizētai administrēšanai, t.sk. ELFLA, EZF pasākumu administrēšanai, valsts atbalsta un tirgus atbalsta mehānismu administrēšanā un u.c.
15. Turpināta valsts nozīmes datu pārraides tīklu kapacitātes uzlabošana, lai nodrošinātu sekmīgu lauku reģistra ĢIS un IAKS darbību atbalsta pieteikumu administrēšanai.
16. Sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu veiktas padziļinātās pārbaudes saskaņā ar EK regulas 4045/89 un 485/08 prasībām.
17. Sagatavoti un noslēgti sadarbības līgumi ar dažādām valsts pārvaldes institūcijām LAD funkciju realizācijai, kā arī aktualizēti esošie līgumi atbilstoši normatīvajos aktos apstiprinātajiem grozījumiem.
18. Turpināts darbs KLP reformas prasību analīzei un administrēšanas sistēmas izveidei.
19. Sniegti priekšlikumi ZM par nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos saistībā ar LAD veicamo funkciju jautājumiem.
20. Sadarbība ar Finanšu ministriju (FM), EK un Eiropas Krāpšanas un apkarošanas biroju (OLAF) krāpšanas identificēšanas jomā.
21. Organizēta un turpināta sadarbība ar Somijas, Zviedrijas, Polijas, Igaunijas, Lietuvas un citu ES dalībvalstu maksājumu aģentūrām.
22. Nodrošināta LAD darbinieku daļība ES institūciju darba grupās un patstāvīgajās komitejās.
23. Nodrošināta LAD darbinieku iesaistīšanās darba vizītēs uz citu ES valstu maksājumu aģentūrām un labākās pieredzes pārņemšanā.
24. Plašsaziņas līdzekļu, uzņēmēju, komercbanku, Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes (LOSP) u.c. informēšana par ES atbalsta jautājumiem.
25. Praktiskais darbs ES atbalsta pasākumu administrēšanā:
  - ES tiešajos maksājumos saņemti 70 426 pieteikumi. Veikta to reģistrācija, vizuālās, administratīvās un fiziskās kontroles, nodrošināti maksājumi:
    - vienotais platību maksājums (VPM) 37.6 milj. LVL;
    - atbalsts mazāk labvēlīgos apvidos (MLA) 42.3 milj.LVL;
    - papildu valsts tiešie maksājumi (PVTM) par laukaugiem un lopbarības kultūrām 20.8 milj.LVL;
    - atdalītie PVTM par platībām 10.0 milj.LVL;
    - atdalītie PVTM par nokautiem vai eksportētiem liellopiem 3.6 milj. LVL;
    - atdalītie PVTM īpašos gadījumos jaunajiem lauksaimniekiem 0.08 milj.LVL;
  - PVTM par nokautiem vai eksportētiem liellopiem, zīdītājgovīm, aitu mātēm, piena kvotām izmaksāti 31.4 milj.LVL;
  - atsevišķi cukura maksājumi – izmaksāti 2.4 milj.LVL;
  - cukura restrukturizācijas fonda maksājumi 25.9 milj.LVL;

- LAP 2004.- 2006. ietvaros nodrošināti maksājumi šādiem pasākumiem:
  - “Agrovide” – 24.0 milj.LVL;
  - “Standartu sasniegšana” - 5.3 milj. LVL;
  - “Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai” - 9.6 milj. LVL;
  - “Atbalsts ražotāju grupām” – 0.7 milj. LVL;
  - “Priekšlaicīgā pensionēšanās” – 3.2 milj. LVL;
- kartupeļu cietes atbalstam administrēti 46 pieteikumi (0.2 milj.LVL), linu pirmapstrādes atbalstam - 3 pieteikumi (0.02 milj. LVL);
- administrēts atbalsts biškopības nacionālajai programmai (0.2 milj. LVL);
- izsniegtas 618 importa vai eksporta licences, administrēta garantiju (nodrošinājuma) nauda – 1.1 milj. LVL;
- reģistrētas 20 jaunas pārstrādāto produktu receptes, pavisam izsniegtas 182.;
- administrēti 1 703 pieteikumi un izmaksāti 0.4 milj. LVL eksporta kompensācijās;
- turpināta piena un piena produktu mārketinga pasākumu administrēšana – atbalsts piena un piena produktu iegādei izglītības iestāžu skolēniem (programmā iesaistītas 490 izglītības iestādes);
- pārtikas palīdzības programmas trūcīgajiem ietvaros izdalītas 235.9 tonnas putrainu, iesaistītas 205 izdales vietas;
- informatīvie un reklāmas pasākumi ES tirgū – tiek realizētas 2 programmas.

26. LAP 2007.- 2013. projektu administrēšana:

- pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” iesniegti 1 906 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 54.8 milj. LVL, apstiprināti 1 888 projekti (48.3 milj. LVL), apmaksāti 1 133 projekti (18.5 milj. LVL);
- pasākumā „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” iesniegti 592 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 0.7 milj. LVL;
- pasākumā „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” iesniegti 30 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 3.9 milj. LVL, apstiprināti 27 projekti (3.5 milj. LVL);
- pasākumā „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai” iesniegti 651 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 3.4 milj. LVL;
- pasākumā „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana” iesniegti 14 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 0.06 milj. LVL;
- pasākumā „Ražotāju grupas” iesniegti 3 projekti par 0.002 milj. LVL;
- pasākumā „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana” iesniegti 52 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 0.2 milj. LVL;
- pasākumā „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)” iesniegti 197 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 37.2 milj. LVL, apstiprināti 101 projekti (3.2 milj. LVL) apmaksāti 20 (0.3 milj. LVL);
- pasākumā „Tūrisma aktivitāšu veicināšana” iesniegti 53 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 1.8 milj. LVL;
- pasākumā „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem” iesniegti 397 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 33.2 milj. LVL, apstiprināti 57 projekti (5.1 milj. LVL);
- pasākumā „Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana” iesniegti 10 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 1.2 milj. LVL;
- pasākumā „Vietējās attīstības stratēģijas” iesniegtas 33 stratēģijas.

27. Uzsākta EZF programmas pasākumu administrēšana:

- pasākumā „Zvejas aktivitāšu pilnīga pārtraukšana” iesniegti 106 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 12.1 milj. LVL un apstiprināti 49 projekti (8.0 milj. LVL);
- pasākumā „Investīcijas zvejas kuģu ierīcēs un zvejas rīku selektivitāte” iesniegts 1 projekts par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 0.006 milj. LVL;
- pasākumā „Investīcijas akvakultūras uzņēmumos” iesniegti 54 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 6.3 milj. LVL, apstiprināti 23 projekti (3.6 milj. LVL).;
- pasākumā „Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde” iesniegti 27 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 10.6 milj. LVL, apstiprināti 6 projekti (4.8 milj. LVL);
- pasākumā „Investīcijas zvejas ostās un zivju izkraušanas vietās” iesniegti 11 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 9.8 milj. LVL, apstiprināti 4 projekti (4.2 milj. LVL).

II OTRĀ LĪMEŅA STARPNIEKINSTITŪCIJAS FUNKCIJU NODROŠINĀŠANA ELVGF VIRZĪBAS DAĻAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS VADĪBAS FINANŠU INSTRUMENTA (ZVFI) STRUKTŪRFONDU ADMINISTRĒŠANĀ.

1. Veiktas nepieciešamās izmaiņas administrēto pasākumu dokumentos atbilstoši normatīvajos aktos apstiprinātajiem grozījumiem.
2. Sagatavoti un aktualizēti rīkojumi par funkciju sadali gan centrālā aparāta, gan RLP līmenī.
3. Nodrošināta regulāra visu līmeņu darbinieku apmācība.
4. Nodrošināta LAD dalība struktūrfondu uzraudzības un vadības komitejās, sagatavoti nepieciešamie dokumenti izskatīšanai komitejās.
5. Nodrošināta EK audita vizīte par ELVGF Virzības daļas 2004.-2006.g. perioda pārvaldības un kontroles sistēmas atbilstību.
6. Nodrošināta Centrālās finanšu un līgumu aģentūras pārbaude par tehniskās palīdzības pasākuma ieviešanu LAD.
7. Nodrošināta informācija pārbaudei par struktūrfondu pieprasījumu sagatavošanu LAD Finanšu ministrijai un Valsts kasei kā sertificējošai iestādei.
8. Veiktas LAD Audita departamenta pārbaudes par struktūrfondu pieprasījumu sagatavošanu (regulas 438/2001 10.pants), sagatavoti ziņojumi un iesniegti FM.
9. Turpināta struktūrfondu ieviešana un administrēšana - izmaksāti 16.6 milj. LVL struktūrfondu finansējuma gala saņēmējiem.
10. Turpināta triju apstiprināto nacionālo programmu administrēšana, veiktas vairākas izmaiņas noslēgtajos līgumos.
11. Sagatavoti neatbilstību ziņojumi un iesniegti vadošajai iestādei (FM) nosūtīšanai uz EK.
12. Turpināts darbs struktūrfondu Vadības informācijas sistēmas (VIS) ieviešanā atbilstoši FM norādījumiem, organizēta datu ievade par visiem projektiem VIS.
13. Regulāri sagatavota un LAD mājas lapā ievietota informācija par aktivitāti LAD administrētajos struktūrfondos.
14. Plašsaziņas līdzekļu, uzņēmēju, komercbanku, LOSP u.c. informēšana par struktūrfondu jautājumiem.

III VALSTS ATBALSTA PASĀKUMU ADMINISTRĒŠANA.

1. Sagatavoti administrēšanas dokumenti visiem subsīdiju nolikumiem, apmācīti darbinieki un nodrošināta valsts atbalsta administrēšana un kontrole atbilstoši Ministru kabineta (MK) noteikumiem un ZM rīkojumiem – 29.8 milj. LVL apmērā.
2. Apmaksāti kopā 22 610 pieteikumi 14 610 atbalsta saņēmējiem.

3. Sagatavota un iesniegta informācija ZM par nepieciešamajiem precizējumiem un grozījumiem subsīdiju nolikumos.
4. Sagatavota un ZM regulāri sniegta informācija par subsīdiju izmaksas gaitu.
5. Veikta valsts iepirkuma procedūra valsts atbalsta administrēšanā atbilstoši attiecīgo nolikumu nosacījumiem.
6. Organizēta informācijas atskaišu formu izstrāde, sagatavotās informācijas apkopošana par valsts atbalsta pasākumiem.
7. Nodrošināta Meža attīstības fonda pasākumu administrēšana atbilstoši MK noteikumiem un ZM rīkojumiem – 3.0 milj. LVL apmērā.
8. Uzsākta lauksaimniecības risku fonda pasākumu administrēšana.

IV PĀRĒJIE PASĀKUMI.

1. Nodrošināta LAD finansēšana un piešķirto budžeta līdzekļu uzskaitē, atskaišu iesniegšana un finanšu līdzekļu racionāla izlietošana, priekšlikumu sagatavošana 2009.gada valsts budžeta projektam.
2. Veikta dienesta darbības nodrošināšanai nepieciešamo valsts iepirkuma procedūru realizācija, slēgti līgumi un nodrošināta automašīnu noma RLP.
3. Turpināta meliorācijas kadastra datu bāzes izveidošana un grafiskās daļas veidošana koplietošanas, pašvaldības un vienas saimniecības meliorācijas sistēmām.
4. Koordinēta un nodrošināta LAD teritoriālo struktūrvienību darbība meliorācijas sistēmu ekspluatācijas kontrolē, izsniegtas būvatļaujas hidromelioratīvo būvju būvniecībai un atļaujas zemes transformācijai.
5. Nodrošināta ES tiešo maksājumu integrētās administrēšanas un kontroles sistēmas viena no elementiem – Lauku reģistra publiskās interneta versijas izveide un darbība.
6. Nodrošināta valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas funkciju nodošana valsts SIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” ar 01.03.2008. un attiecībā uz Rīgas HES ar 31.12.2008.
7. Nodrošināta valsts meliorācijas sistēmu (ūdensnotekas, polderu aizsargdambji, polderu sūkņu stacijas) nodošana valsts SIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” un to izslēgšana no LAD bilances kopsummā par 25.7 milj. LVL latu.
8. Izstrādāts un apstiprināts LAD Audita departamenta stratēģiskais plāns 2009.- 2011. gadam un gada plāns 2009. gadam. Tas iesniegts ZM.
9. Izstrādāta un apstiprināta LAD kvalitātes politikas rokasgrāmata.
10. Izstrādāta un apstiprināta LAD risku vadības politika.
11. Aktualizēta iekšējās kontroles sistēmas izvērtēšanas kārtība Ticamības deklarācijas sagatavošanai, organizatoriskais pretkorupcijas pasākumu plāns.
12. Nodrošināta nepārstrādātās lauksaimniecības produkcijas ražotāju interešu pārstāvēšana tiesā.
13. Pārskata periodā LAD tika pabeigts projekts „Iestādes darbības stratēģijas līdzsvarotas vadības izveidošana un ieviešana Zemkopības ministrijā un Lauku atbalsta dienestā ar kvalitātes un riska vadības sistēmas palīdzību”.
14. Informācijas sagatavošana ZM, FAO u.c. organizācijām lauksaimniecības jomā.
15. Dalība ZM rīkotajās reģionālajās konferencēs u.c. informatīvajos semināros par atbalsta pasākumiem un nosacījumiem.
16. Citu funkciju izpilde atbilstoši Lauku atbalsta dienesta likumam un citiem normatīvajiem aktiem.

3. LAUKU ATBALSTA DIENESTA 2008. GADA DARBĪBAS REZULTĀTI

3.1. 2008. gada galvenās prioritātes un informācija par to īstenošanu

LAD galvenie uzdevumi un prioritātes ir:

- nodrošināt LAD likumā un citos normatīvajos aktos noteikto funkciju veiksmīgu un pilnīgu izpildi;
- veikt vienotu valsts atbalsta un ES atbalsta politikas realizāciju: ES KLP atbalsta un tirgus regulēšanas mehānismu darbību, ES ELFLA, ELGF, EZF, ELVGF un ZVFI ietvaros paredzētā atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai administrēšanu;
- uzraudzīt normatīvo aktu ievērošanu lauksaimniecības jomā un pildīt citas ar lauksaimniecības un lauku atbalsta politikas realizāciju saistītas funkcijas;
- turpināt darbu pie savstarpējās atbilstības sistēmas ieviešanas ES lauku attīstības politikas reformas ieviešanas ietvaros,
- ieviest elektroniskās pieteikšanās sistēmu (EPS) platību veida maksājumiem;
- nodrošināt ELGF un ELFLA maksājumu iestādes funkciju veikšanu.

3.2. Budžeta programmu un apakšprogrammu rezultatīvo rādītāju izpildes analīze un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums

LAD 2008. gadā piedalījās šādu valsts budžeta programmu izpildē un līdzekļu administrēšanā – **“Valsts atbalsts lauksaimniecības un lauku attīstībai, sabiedriskā finansējuma administrēšana un valsts uzraudzība lauksaimniecībā”**, **“Zemes resursu ilgtspējības saglabāšana”**, **“Eiropas Savienības fondu finansējums lauku, lauksaimniecības un zivsaimniecības attīstībai”** un **“Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums”**. Programmu līdzekļi tiek administrēti atbilstoši attiecīgu MK noteikumu prasībām, saskaņā ar kurām LAD veic administrēšanas funkciju, savukārt par budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitāti atbildīga ir ZM.

3.2.1. Programma **“Valsts atbalsts lauksaimniecības un lauku attīstībai, sabiedriskā finansējuma administrēšana un valsts uzraudzība lauksaimniecībā”**

Šīs programmas ietvaros LAD ir iesaistīts triju budžeta apakšprogrammu (*“Valsts atbalsts lauksaimniecības un lauku attīstībai (subsīdijas)”*, *“Sabiedriskā finansējuma administrēšana un valsts uzraudzība lauksaimniecībā (administrēšanas izdevumi)”* un *„Atbalsts biodegvielas ražošanas veicināšanai”*) realizācijā. LAD kompetencē esošie programmu rezultatīvie rādītāji lielākajā daļā pozīciju ir izpildīti (skat. 4. pielikumu).

Apakšprogramma “Valsts atbalsts lauksaimniecības un lauku attīstībai (subsīdijas)”

Apakšprogrammas darbības mērķis ir panākt efektīvas lauksaimniecības ražošanas izveidošanos, kas spētu integrēties vienotajā Eiropas tirgū, ražojot produkciju, kas savu kvalitatīvo rādītāju ziņā atbilstu ES un pasaules prasībām.

LAD uzdevums ir administrēt valsts subsīdijas un veikt izmaksas SAPARD programmas ietvaros. Budžeta līdzekļu izmaksa šīs apakšprogrammas ietvaros 2008.gadā sastādīja 29.8 milj. LVL (skat. 5.pielikumu), kas tika izmaksāti 14 610 saņēmējiem - galvenokārt lauksaimniecības uzņēmumiem. Apakšprogrammas līdzekļu izlietojums sadalījuma pa programmām (nolikumiem) un struktūrvienībām apkopots 6. un 7. pielikumā. No RLP visvairāk līdzekļi tika pārskaitīti Lielrīgas RLP un Ziemeļvidzemes RLP – attiecīgi 12% un 11% no kopējiem naudas līdzekļiem, savukārt visvairāk subsīdiju saņēmēju bija Dienvidlatgales RLP un Ziemeļvidzemes RLP – attiecīgi 24% un 14%.

Lai nodrošinātu subsīdiju izmaksu, LAD tika sagatavoti administrēšanas dokumenti, apmācīti darbinieki, nodrošināta valsts atbalsta administrēšana un kontrole. Lai kvalitatīvi nodrošinātu iepriekš minēto un savlaicīgi veiktu izmaksas, tika ieviesta un patstāvīgi pilnveidota nacionālo subsīdiju informācijas sistēma.

Apakšprogramma "Sabiedriskā finansējuma administrēšana un valsts uzraudzība lauksaimniecībā"

Apakšprogrammas darbības mērķis ir nodrošināt priekšnoteikumus valsts atbalsta un ES fondu līdzekļu apguves iespēju radīšanai un KLP mehānismu darbībai Latvijā un nodrošināt pieejamā sabiedriskā finansējuma (valsts un ES) administrēšanu un kontroli. Tās ietvaros līdzekļi izlietoti 9 RLP, Aiviekstes MSVP un LAD CA darbības nodrošināšanai (skat. 8. pielikumu). Pavisam šajā apakšprogrammā izlietoti 17.0 milj. LVL, no kuriem 16.1 milj. LVL (95%) ir uzturēšanas izdevumi, bet 0.9 milj. LVL (5%) – izdevumi kapitālieguldījumiem.

Apakšprogramma "Atbalsts biodegvielas ražošanas veicināšanai"

Apakšprogrammas darbības mērķis ir nodrošināt 2003.gada 8.maija direktīvas 2003/30/EK prasību izpildi, saražojot 2% bioloģiskās izcelsmes degvielu no kopējās valstī patērētās degvielas daudzuma.

Atbilstoši MK 2006. gada 18. aprīļa noteikumiem Nr.303 "Kārtība, kādā uzrauga un administrē tiešo valsts atbalstu ikgadējā minimāli nepieciešamā biodegvielas daudzuma ražošanai" šīs apakšprogrammas ietvaros LAD 2008.gadā administrēja valsts atbalstu par 2007.gada 2.pusgadā un 2008.gada 1.pusgadā saražoto biodegvielas daudzumu 6.4 milj. LVL apmērā (skat. 9.pielikumu). Atbalsts tika piešķirts 6 atbalsta pretendentiem. Kvotas 2008.gadā saražotajai biodegvielai tika piešķirtas saskaņā ar MK 2008. gada 8. maija noteikumiem Nr.312 "Grozījumi Ministru kabineta 2005. gada 13. septembra noteikumiem Nr.712 "Kārtība, kādā piešķir valsts atbalstu ikgadējā minimāli nepieciešamā biodegvielas daudzuma ražošanai un nosaka finansiāli atbalstāmās kvotas biodegvielai", bet 2008.gadā saražotajai biodegvielai ar ZM un Ekonomikas ministrijas izdotajiem lēmumiem.

3.2.2. Apakšprogramma "Valsts atbalsta pasākumi meža nozarē"

Atbilstoši MK 2008.gada 11.februāra noteikumiem Nr.97 "Valsts atbalsta piešķiršanas kārtība meža nozares attīstībai 2008.gadā", šīs apakšprogrammas (skat. 10.pielikumu) ietvaros tika izmaksāti 3.0 milj. LVL 125 atbalsta pretendentiem. Šie līdzekļi tika novirzīti meža nozares atbalsta un attīstības programmu un projektu finansēšanai, zinātniskās izpētes projektu finansēšanai, meža monitoringa valsts programmas 2008.gadam uzdevuma izpildei un programmas "Forest Focus 2006" uzņemto saistību (saskaņā ar normatīvajiem aktiem par Latvijas Republikas un EK līgumu) izpildei, kurus realizē LVMI "Silava".

3.2.3. Programma "Zemes resursu ilgtspējības saglabāšana"

Programmas darbības mērķis, regulējot augsnes mitrumu, nodrošināt zemes izmantošanu atbilstoši tās lietošanas veidam un veicināt konkurētspējīgas un kvalitatīvas produkcijas ražošanu. Ar iedalītajiem valsts budžeta līdzekļiem 3.5 milj. LVL apmērā (skat. 11. pielikumu) tiek nodrošināta valsts meliorācijas būvju un valsts nozīmes meliorācijas būvju ekspluatācija un uzturēšana, no kuru tehniskā stāvokļa savukārt atkarīga koplietošanas un vienas saimniecības meliorācijas sistēmu darbība. Latvijas klimatiskajos apstākļos intensīva un konkurētspējīga lauksaimnieciskā ražošana nav iespējama bez augsnes mitruma režīma regulēšanas.

LAD kompetencē esošie programmu rezultatīvie rādītāji visās pozīcijās ir izpildīti (skat. 12. pielikumu). Veikti līmeņu un caurplūdumu mērījumi 88 hidrometriskajos posteņos. Nosusināta režīma nodrošināšana polderētajās zemēs, darbinot 35 sūkņu stacijas. Veikta valsts ūdensnoteku kopšana 1 285 km garumā, valsts nozīmes ūdensnoteku apsekošana 12 504 km garumā un 414 km polderu aizsargdambju uzturēšana.

Turpinās darbi pie Meliorācijas kadastra kārtošanas digitālā formātā 2,1 milj. hektāru lielā platībā lauksaimniecības un meža zemēs. Meliorācijas kadastra digitālajās lokālajās datu bāzēs

saskaņā ar 2004. gada 27. jūlija MK noteikumiem Nr.629 "Meliorācijas kadastra noteikumi" tiek veikta datu topoloģiskā pārbaude, drenu sistēmu un sateces baseinu poligonu veidošana. Kad augstāk minētie pasākumi ir izpildīti, dati no lokālām datu bāzēm tiks ielādēti lielajā datu bāzē (serverī). Turpmākajā darbības periodā ir jāveic atribūtikas pievienošana pēc meliorācijas kadastra tehniskā arhīva materiāliem, iztrūkstošās informācijas papildināšana un kļūdu labošana. Pabeigta valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu kadastra datu bāzes grafiskās un teksta daļas izveidošana. Pašreiz tiek veikta meža īpašnieku un AS "Latvijas valsts meži" meža meliorācijas sistēmu reģistrācija meliorācijas kadastrā un meža meliorācijas sistēmu pasu izgatavošana.

Saskaņā ar 2008.gada 13. jūnija MK rīkojumu Nr.328 "Par valsts meliorācijas un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu nodošanu valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" valdījumā". No 2008.gada 1. jūlija valsts meliorācijas un valsts nozīmes meliorācijas sistēmas nodotas VSIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" valdījumā, un tās ir izslēgtas no LAD bilances.

3.2.4. Programma "Eiropas Savienības fondu finansējums lauku, lauksaimniecības un zivsaimniecības attīstībai"

Šīs programmas ietvaros LAD ir iesaistīts divu budžeta apakšprogrammu ("Atmaksas valsts pamatbudžetā par Eiropas Savienības fondu finansējumu" un "Eiropas Savienības fondu pasākumu finansēšana") realizācijā. LAD kompetencē esošie programmu rezultatīvie rādītāji visās pozīcijās ir izpildīti (skat. 13. pielikumu).

Apakšprogramma "Eiropas Savienības fondu pasākumu finansēšana"

Apakšprogrammas darbības mērķis ir nodrošināt 2004. - 2006. gada ES finanšu plānošanas perioda ELVGF Virzības un Garantiju daļas, ZVFI pasākumu, kā arī 2007. – 2013. gada finanšu plānošanas perioda ELGF, ELFLA un EZF pasākumu un projektu īstenošanu. Kopējais apakšprogrammas ietvaros administrēto līdzekļu apjoms sasniedza 257.1 milj. LVL (skat. 15.pielikumu).

ELVGF Garantiju daļas, ELGF un ELFLA pasākumi

To administrēšana ieguldīto resursu un izmaksātā atbalsta apjoma ziņā bija ievērojamākais LAD veiktais darbs 2008. gadā - tika nodrošināta no iepriekšējiem laika periodiem vēl neapmaksāto iesniegumu apmaksā, kā arī tika uzsākta 2008. gadā iesniegto iesniegumu administrēšana un apmaksā. Daudzo atbalsta pasākumu ietvaros LAD izmaksāja 243.9 milj. LVL, finansēšanai izmantojot gan ES, gan Latvijas Valsts budžeta līdzekļus (skat. 1. tab.).

Atbalsta maksājumu iesniegumu skaits un izmaksāto finanšu līdzekļu apjoms 2008.gadā*

N.p.k.	Atbalsta pasākumi	2008. gada iesniegumi			Citu (dažādu) laika periodu iesniegumi		Visi iesniegumi
		Iesniegto iesniegumu skaits	Apmaksāto iesniegumu skaits	Summa, LVL	Apmaksāto iesniegumu skaits	Summa, LVL	Summa, LVL
1.	Platību maksājumi:						
1.1.	Vienotais platību maksājums		62 181	19 962 284.70	76 159	17 643 822.94	37 606 107.64
1.2.	Papildu valsts tiešie maksājumi par laukaugu un lopbarības platībām		51 302	10 206 037.84	67 735	10 567 122.96	20 773 160.80
1.3.	Atdalītie papildu valsts tiešie maksājumi par platībām				29 332	10 006 176.53	10 006 176.53
1.4.	Atdalītie papildu valsts tiešie maksājumi īpašos gadījumos jaunajiem lauksaimniekiem				47	76 551.18	76 551.18
1.5.	Atdalītie papildu valsts tiešie maksājumi par nokautiem vai eksportētiem liellopiem				25 288	3 580 492.49	3 580 492.49
1.6.	Papildu valsts tiešie maksājumi par realizēto piena tonnu rīcībā esošās kvotas ietvaros		18 274	13 896 439.16	18 955	14 645 995.35	28 542 434.51
1.7.	Atbalsts par kultūraugiem ar augstu enerģētisko vērtību				425	793 478.37	793 478.37
1.8.	Atbalsts par pārstrādei paredzēto avenu/zemeņu platībām						
1.9.	Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas		37 859	12 274 939.69	50 805	30 019 383.46	42 294 323.15
1.10.	"Natura 2000" maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EKK				5 701	1 300 917.45	1 300 917.45
1.11.	"Natura 2000" maksājumi (meža īpašniekiem)						
1.12.	Agrovide (platības):						
1.12.1.	Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos		927	493 356.12	3 396	2 454 710.26	2 948 066.38
1.12.2.	Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība		1 120	1 758 237.35	3 992	9 526 084.16	11 284 321.51
1.12.3.	Buferjoslu ierīkošana				235	34 521.44	34 521.44
1.12.4.	Rugāju lauks ziemas periodā						
1.12.5.	Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana						
1.12.6.	Erozijas ierobežošana	7 451**			7 467	9 537 615.33	9 537 615.33
2.	Agrovide (dzīvnieki):						
2.1.	Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana	450**			462	178 503.60	178 503.60
3.	Papildu valsts tiešie maksājumi par nokautiem vai eksportētiem liellopiem	44 109	22 863	1 180 086.85	7 664	527 329.04	1 707 415.89
4.	Papildu valsts tiešie maksājumi par zīdītājgovīm	1 519			1 303	1 109 924.39	1 109 924.39
5.	Papildu valsts tiešie maksājumi par aitu mātēm	725			2	93.50	93.50
6.	Papildu valsts tiešie maksājumi par kartupeļu cieti	43			46	167 297.55	167 297.55
7.	ES atbalsts par saražoto kartupeļu cieti	1			1	55 949.89	55 949.89
8.	Papildu valsts tiešie maksājumi par zālāju un līnu sēklām	56					
9.	ES atbalsta maksājumi šķiedras līnu pirmapstrādātājiem	3			4	17 254.33	17 254.33
10.	Atsevišķais maksājums par cukuru	341			202	2 411 828.32	2 411 828.32
11.	Cukura rūpniecības restrukturizācijas atbalsts fabrikām				2	13 989 145.14	13 989 145.14
12.	Cukura rūpniecības restrukturizācijas atbalsts audzētājiem				330	6 809 433.64	6 809 433.64
13.	Dažādošanas atbalsts cukurbiešu audzētājiem	333	333	5 123 096.36			5 123 096.36
14.	Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai	651			13 620	9 578 672.50	9 578 672.50
15.	Standartu sasniegšana				2 951	5 346 527.45	5 346 527.45
16.	Priekšlaicīgā pensionēšanās				1 351	3 178 186.43	3 178 186.43
17.	Ražotāju grupas	42	39	656 189.69			656 189.69
18.	Atbalsts biškopības nacionālajai programmai	1			1	173 126.72	173 126.72
19.	Atbalsta ražotāju grupām zivsaimniecības nozarē	2			2	36 114.96	36 114.96
20.	Lauku saimniecību modernizēšana	1 906	416	5 280 617.69	717	13 254 389.80	18 535 007.49
21.	Uzņēmējdarbības sākšana un attīstīšana	197			20	320 237.11	320 237.11
22.	Eksporta kompensācijas	1 703	1 703	364 415.22			364 415.22
23.	Intervence un iekšējā tirgus atbalsta pasākumi	1 107	1 107	502 358.72			502 358.72
24.	Tehniskā palīdzība	43	43	573 819.69			573 819.69
25.	Ciltsgrāmatas veidošanas un produktivitātes datu izvērtēšanas atbalsts	5 842	5 842	4 300 294.46			4 300 294.46
	Kopā	136 501	204 009	76 572 173.54	318 215	167 340 886.29	243 913 059.83

* ieskaitot atgūtos debitoru parādus un pārskaitījumu budžetā

** bez atsauktiem un noraidītiem iesniegumiem

Platību maksājumi - lielāko īpatsvaru šīs apakšprogrammas administrēšanā ieņēma platību maksājumi, kuros ietilpst VPM, PVTM par laukaugu un lopbarības platībām, atdalītie PVTM par platībām, atdalītie PVTM īpašos gadījumos jaunajiem lauksaimniekiem, atdalītie PVTM par nokautiem vai eksportētiem liellopiem, PVTM par realizēto piena tonnu rīcībā esošās kvotas ietvaros, atbalsts par kultūraugiem ar augstu enerģētisko vērtību (ENA), atbalsts par pārstrādei paredzēto avenu/zemeņu platībām, maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas (MLA), "Natura 2000" maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EKK (NATURA 2000), "Natura 2000" maksājumi (meža īpašniekiem) (NIM), Bioloģiskās lauksaimniecības attīstības (BLA), Bioloģiskās daudzveidības uzturēšanas zālajos (BDUZ), Buferjoslu ierīkošanas (BI), Rugāju lauks ziemas periodā (RLZP), Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana (IDIV) un Erozijas ierobežošanas (EI) atbalsts.

Šo atbalsta veidu pieteikšanai bija izveidota vienota iesnieguma veidlapa "Platību maksājumu iesniegums 2008. gadā" (izņemot EI atbalsta veidu, kuram bija atsevišķa veidlapa "Pasākuma "Agrovide" apakšpasākuma "Erozijas ierobežošana" iesniegums 2008.gadā"). Viens pretendents drīkstēja iesniegt tikai vienu pieteikumu.

Pavisam tika saņemti 70 426 iesniegumi, kas ir par 9.6 % mazāk nekā 2007. gadā. Visvairāk iesniegumi tika iesniegti Dienvidlatgales RLP, Austrumlatgales RLP un Ziemeļvidzemes RLP – attiecīgi 22%; 14% un 12% no visu iesniegumu skaita.

2008.gadā tika ieviesta EPS, ar kuras starpniecību lauksaimnieki varēja iesniegt platību atbalsta pieteikumus elektroniski.

Pirms gala aprēķina veikšanas visi iesniegumi tika izvērtēti septiņos administrēšanas soļos. Šī procesa laikā tika pārbaudīta to atbilstība visiem atbalsta saņemšanas nosacījumiem un iepriekš izvirzītajām prasībām. Konstatēto pārkāpumu un neatbilstību gadījumā tika piemēroti atbalsta samazinājumi atbilstoši katra atbalsta veida ietvaros noteiktajiem pārkāpumiem (t.sk. platību pārdeklarācijas un novēlotas pieteikuma iesniegšanas samazinājumi).

2008. gadā tika turpināta administrēšana un apmaksā iepriekšējo gadu iesniegumiem, kā arī ieviesti četri jauni atbalsti:

- atbalsts par pārstrādei paredzēto avenu/ zemeņu platībām;
- "Natura 2000" maksājumi (meža īpašniekiem);
- pasākuma "Agrovide" apakšpasākums "Rugāju lauks ziemas periodā";
- pasākuma "Agrovide" apakšpasākums "Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana",

un uzsākta 2008. gada platību maksājumu iesniegumu administrēšana un atbalsta izmaksa.

- **VPM** - apmaksāti 76 159 iepriekšējo gadu iesniegumi 17.6 milj. LVL apmērā. Apmaksāto 2008. gada iesniegumu skaits – 62 181 sastādīja kopējo summu – 20.0 milj. LVL. Kopējā deklarētā platība 2008.gadā sasniedza 1 540 tūkst. ha, kas ir gandrīz par 2% mazāk nekā 2007. gadā. References platība – 1 475 tūkst. ha. Atbalsta likme 2008.gadā – 47.3 EUR/ha (33.51678 LVL/ha). References platības pārsnieguma dēļ, 2009.gadā veicot atbalsta izmaksu, būs jāpiemēro atbalsta likmes samazinājuma koeficients 0.975535.

- **PVTM par laukaugu un lopbarības platībām** – apmaksāti 67 735 iepriekšējo gadu iesniegumi 10.6 milj. LVL apmērā.

Apmaksāto 2008. gada iesniegumu skaits – 51 302 par kopējo summu – 10.2 milj. LVL.

Kopējā deklarētā platība uz PVTM laukaugu platībām 2008.gadā - 624 tūkst. ha, kas, salīdzinājumā ar 2007. gadu, ir palielinājusies aptuveni par 2%.

Savukārt uz PVTM lopbarības platībām kopējā deklarētā platība 2008.gadā bija 403 tūkst. ha, kas, salīdzinājumā ar 2007.gadu, ir samazinājusies turpat par 4%.

References platība PVTM laukaugu platībām – 443.58 tūkst. ha. PVTM laukaugu platībām atbalsta likme 2008. gadam – 39.38 EUR/ha (27.904668 LVL/ha), bet PVTM lopbarības platībām atbalsta likme – 8.96 EUR/ha (6.349056 LVL/ha). References platības pārsnieguma dēļ, 2009.gadā veicot atbalsta izmaksu, PVTM laukaugu platībām būs jāpiemēro atbalsta likmes samazinājuma koeficients 0.720376.

- **Atbalstu par kultūraugiem ar augstu enerģētisko vērtību** – turpinājās atbalsta par kultūraugiem ar augstu enerģētisko vērtību administrēšana. Kopumā 2008.gadā tika apmaksāti 425 iesniegumi, par kopējo atbalsta summu 0.8 milj. LVL.

2008. gadā tika saņemti tikai 179 iesniegumi, kas ir par 34% mazāk kā iepriekšējā gadā. Iesniegumu apmaksu veiks 2009.gadā ar atbalsta likmi 45.00 EUR par hektāru (31.887 LVL/ha).

- **Atbalsts par pārstrādei paredzēto aveņu/ zemeņu platībām** - 2008.gadā LAD uzsāka administrēt jaunu pasākumu - atbalstu par pārstrādei paredzēto aveņu/ zemeņu platībām. Kopā uz atbalstu iesniegti 10 pieteikumi, kuros atbalstam bija deklarēti 22 ha. Atbalsta likme 400 EUR/ha (283.44 LVL/ha). Iesniegumu apmaksu tiks veikta 2009. gadā.

- **Atdalītie PVTM par platībām** – tika turpināta atdalīto PVTM par platībām administrēšana un kopumā par 29 332 iepriekšējā gada iesniegumiem izmaksāti 10.0 milj. LVL. 2008. gadā saņemti 27 445 iesniegumi, kurus apmaksās 2009. gadā. Atbalsta likme par hektāru - 30.49 EUR (21.605214 LVL/ha).

- **Atdalītajiem PVTM īpašos gadījumos jaunajiem lauksaimniekiem** izmaksāti 0.08 milj. LVL par 47 iesniegumiem, kuri bija iesniegti 2007.gadā. 2008.gada iesniegumu apmaksu tiks veikta 2009. gadā ar atbalsta likmi 27.6 EUR/ha (19.55736 LVL/ha).

- **PVTM par realizēto piena tonnu rīcībā esošās kvotas ietvaros** - veikta 18 955 iepriekšējos gados iesniegto iesniegumu apmaksu par kopējo summu 14.6 milj. LVL. 2008.gadā saņemti 18 414 jaunā perioda iesniegumi, no kuriem līdz gada beigām apmaksāja 18 274 iesniegumus, kas ir 99 % no kopējā 2008.gadā iesniegto pieteikumu skaita. Atbalsta likme par realizēto piena tonnu rīcībā esošās kvotas ietvaros 2004. gadā bija 4.17 LVL, 2005.gadā – 11.49 LVL, 2006.gadā - 20.06 LVL, 2007. gadā – 24.633 LVL un 2008.gadā- 23.68 LVL.

- **Atdalītie PVTM par nokautiem vai eksportētiem liellopiem** - tika turpināta iepriekšējā gadā iesniegto pieteikumu administrēšana un apmaksu. Apmaksāti 25 288 pieteikumi par kopējo summu 3.6 milj. LVL. 2008.gadā uz šo maksājumu tika saņemti 24 078 iesniegumi. Atbalsta likme par vienu vienību - 46.47 EUR (32.928642 LVL). Iesniegumu apmaksu veiks 2009. gadā.

- **MLA** – apmaksāti 50 805 iepriekšējo gadu iesniegumi 30.0 milj. LVL apmērā. No 2008. gadā iesniegtajiem iesniegumiem apmaksāti 37 859 par kopējo summu 12.3 milj. LVL. Kopējā deklarētā platība 2008.gadā – 1 024 tūkst. ha, kas ir par 5% mazāk kā 2007. gadā.

Atbalsta likme par hektāru bija atkarīga no MLA teritorijas kategorijas – 1. kategorija – 25 EUR/ha (17.7075 LVL/ha), 2. kategorija – 40 EUR/ha (28.332 LVL/ha), 3. kategorija – 58 EUR/ha (41.0814LVL/ha).

- **NATURA 2000** – izmaksāti 1.3 milj. LVL par 5 701 iepriekšējos gados iesniegtiem atbalsta iesniegumiem. Neviens no 2008. gada perioda iesniegumiem netika apmaksāts, tos apmaksās 2009.gadā ar atbalsta likmi 44 EUR/ha (31.1652 LVL/ha). Kopējā uz NATURA 2000 atbalstu deklarētā platība 2008. gadā – 46 tūkst. ha, kas, salīdzinājumā ar 2007.gadā deklarēto platību, bija palielinājusies par 2%.

- **NIM** - 2008.gadā uzsākta jauna pasākuma administrēšana - "Natura 2000" maksājumi (meža īpašniekiem). Uz atbalstu var pretendēt meža zemes īpašnieks par meža zemju platībām (izņemot purvus), kas atrodas Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas teritorijā Natura 2000. Tajās saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu vai sugu un biotopu aizsardzību noteikts kāds no saimnieciskās darbības ierobežojumiem. Kopā uz atbalstu iesniegti 1 156 pieteikumi, kuros atbalstam deklarēti 16 359 ha meža zemju platības. Atbalsta likme par vienu hektāru Natura 2000 meža zemes, kurā noteikts kāds no saimnieciskās darbības ierobežojumiem - 60 EUR (jeb 42.498 LVL/ha). Iesniegumu apmaksu plānots veikt 2009. gadā.

Atbilstoši LAP 2004.- 2006. nosacījumiem LAD turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu pasākuma „Agrovide” apakšpasākumos:

- **BLA** - apmaksāti 3 992 iepriekšējo gadu iesniegumi 9.5 milj. LVL apmērā. Kopējā uz BLA atbalstu deklarētā platība 2008.gadā sasniedza 98 534.89 ha, kas ir par 30% mazāk nekā 2007. gadā. Lielais deklarēto platību samazinājums LAP 2004.-2006. saistību perioda ietvaros skaidrojams ar 2008.gadā sniegto iespēju lauksaimniekiem brīvprātīgi pāriet no pasākuma „Agrovide” apakšpasākuma LAP 2004.-2006. saistību perioda uz LAP 2007.- 2013. saistību periodu un

uzņemties brīvprātīgas jaunas piecu gadu saistības LAP 2007.- 2013. ietvaros.

2008. gadā LAP 2004.-2006. ietvaros iesniegto un apmaksāto BLA iesniegumu skaits bija 1 118 iesniegumi un ar atbalsta likmi 82 EUR/ha (jeb 58.0806 LVL/ha) izmaksātā atbalsta kopējo summa sastādīja ap 1.8 milj. LVL.

- **BDUZ** - 2.5 milj. LVL apmērā tika apmaksāti 3 396 iepriekšējo gadu iesniegumi.

2008. gadā LAP 2004. - 2006. ietvaros iesniegti 1 686 BDUZ iesniegumi, no kuriem līdz 2008.gada beigām tika apmaksāti 926 iesniegumi. Kopējā deklarētā platība 2008.gadā - 11.23 tūkst. ha, kas, salīdzinājumā ar 2007. gadu, ir samazinājusies par 60 %, jo 2008.gadā lauksaimniekiem bija iespēja pāriet no LAP 2004.-2006. saistību perioda uz LAP 2007.- 2013. saistību periodu un brīvprātīgi uzņemties jaunas piecu gadu saistības LAP 2007.- 2013. ietvaros.

Atbalsta likme par hektāru – 138 EUR/ha (jeb 97.7454 LVL/ha) neatkarīgi no tā, vai saimniecības ietvaros bioloģiski vērtīgais zālājs tiek ekstensīvi ganīts vai vēlu pļauts.

– **BI** - tika izmaksāti 34.5 tūkst. LVL par 235 iepriekšējos gados iesniegtiem BI atbalsta pieteikumiem. 2008. gadā LAP 2004.-2006. ietvaros tika iesniegti 189 BI pieteikumi, taču neviens no pieteikumiem netika apmaksāts, to apmaksu tiks veikta 2009.gadā ar atbalsta likmēm, kas atkarīgas no ierīkotās buferjoslas veida:

– par 1 m tīruma buferjoslas - EUR 0.18 (0.127494 LVL/m);

– par 1 m virszemes ūdensobjektu buferjoslas gar ūdenstecēm, ūdenstilpēm - EUR 0.256 (0.181325 LVL/m);

– par 1 m virszemes ūdensobjektu buferjoslas gar grāvjiem - EUR 0,102 (0.072246 LVL/m).

– **EI** - apmaksāti 7 467 iepriekšējo gadu iesniegumi 9.5 milj. LVL apmērā. Neviens no 2008. gada oktobrī iesniegtajiem 7 451 EI pieteikumiem netika apmaksāts, to apmaksu veiks 2009. gadā. Atbalsta likme 2008. gada iesniegumiem - 40 EUR/ha (28.332 LVL/ha), bet, ja EI atbalstam pieteiktā platība atrodas vides jutīgajā teritorijā, tad atbalsta likme ir 23 EUR/ha (16.2909 LVL/ha).

– **Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana (LDGRS)** - tika apmaksāti 462 iepriekšējā gada iesniegumi 0.2 milj. LVL apmērā. Atbalsts tika maksāts par vietējās izcelsmes nozīmīgu šķirņu lauksaimniecības vaislas dzīvniekiem:

– Latvijas brūnās govju šķirnes dzīvnieks – 131 EUR/dzīvnieku gadā,

– Latvijas zilās govju šķirnes dzīvnieks – 199 EUR/dzīvnieku gadā,

– Latvijas baltās cūku šķirnes dzīvnieks – 148 EUR/dzīvnieku gadā,

– Latvijas tumšgalves aitu šķirnes dzīvnieks – 75 EUR/dzīvnieku gadā,

– Latvijas zirgu šķirnes braucamā tipa dzīvnieks – 198 EUR/dzīvnieku gadā,

– Latvijas vietējās kazu šķirnes dzīvnieks - 77 EUR/dzīvnieku gadā.

No 2008. gadā uz šo atbalsta veidu iesniegtajiem pieteikumiem netika apmaksāts neviens iesniegums. To izvērtēšanu un apmaksu veiks 2009. gadā.

2008.gads bija pēdējais gads, kad LAP 2004.-2006. pasākuma „Agrovide” apakšpasākumu maksājumus veica no ELVGF Garantiju daļas. Turpmāk šie atbalsta veidi tiks finansēti no ELFLA līdzekļiem.

Lauksaimnieki, kuriem 2008.gadā nebija pasākuma „Agrovide” saistību, varēja tās brīvprātīgi uzņemties uz 5 gadiem LAP 2007.-2013. ietvaros šādos apakšpasākumos:

- **BLA** 2008. gadā iesniegti 1 031 iesniegums, no kuriem līdz 2008.gada beigām apmaksāti 2 iesniegumi. Atlikušie iesniegumi tiks apmaksāti 2009.gadā.

2008. gadā deklarētā platība bioloģiskās lauksaimniecības attīstībai – 53.6 tūkst. ha. Atbalsta likme par BLA atbalstam tiesīgo hektāru tiek piemērota atkarībā no tajā audzētās kultūraugu grupas:

– pastāvīgās pļavas un ganības, nektāraugi - 138 EUR/ ha;

– vasaras kvieši, ziemas kvieši, rudzi, vasaras mieži, ziemas mieži, auzas, tritikāle, griķi, vasaras rapsis, ziemas rapsis, zirņi, lauku pupas, saldā lupīna, eļļas lini, šķiedras lini, dažādi laukaugu maisījumi no iepriekš nosauktajām laukaugu kultūrām, cukurbietes, pārējās kultūras uz aramzemes, aramzemē sētie ilggadīgie zālāji, zālāji sēklu iegūšanai,

graudaugi un pākšaugi zaļbarībai un skābbarībai, kukurūza zaļbarībai un skābbarībai, papuve - EUR 108;

- dārzeni, garšaugi, piemājas dārzi - EUR 357;
- kartupeļi, cietes kartupeļi - EUR 318;
- augļu koki, ogulāji - EUR 419.

- **BDUZ** - iesniegti 2 587 iesniegumi, no kuriem apmaksāja 1 iesniegumu. Atlikušie iesniegumi tiks apmaksāti 2009.gadā.

2008. gadā deklarētā platība - 21.3 tūkst. ha. Atbalsta likme par pastāvīgo pļavu un ganību hektāru – 123 EUR (87.1209 LVL/ha) neatkarīgi no tā, vai saimniecības ietvaros bioloģiski vērtīgais zālājs tiek ekstensīvi ganīts vai vēlu pļauts.

- **RLZP** - 2008.gadā uzsāka administrēt jaunu pasākumu - rugāju lauks ziemas periodā. Kopā uz atbalstu iesniegti 467 pieteikumi, kuros atbalstam bija deklarēti 17.8 tūkst. ha. Neviens no 2008. gada perioda pieteikumiem netika apmaksāts, to apmaksu veiks 2009.gadā ar atbalsta likmi 87 EUR/ha (61.6221 LVL/ha).

- **IDIV** - 2008.gadā uzsākta vēl viena jauna pasākuma administrēšana - integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana. Kopā uz atbalstu iesniegti 83 pieteikumi, kuros atbalstam bija deklarēti 310.57 ha. Neviens no 2008. gada perioda pieteikumiem netika apmaksāts līdz gada beigām, to apmaksā tiks veikta 2009.gadā. Likme par IDIV atbalstam tiesīgo hektāru tiek piemērota atkarībā no tajā audzētās kultūraugu grupas:

- ābeles, bumbieres - EUR 390;
- ķirši, plūmes, avenes, upenes, jāņogas, mellenes, dzērvenes, zemenes, ērkšķogas, krūmcidonijas - EUR 278;
- kāposti - EUR 24;
- ziedkāposti, burkāni, galda bietes, lauka gurķi, sīpoli, ķiploki - EUR 70.

PVTM par nokautiem vai eksportētiem liellopiem - 2008.gadā pabeidza pieņemt un apmaksāt iepriekšējā gada iesniegumus, kā arī pieņēma šī gada iesniegumus. Par 2008.gadu tika iesniegti 44 109 iesniegumi, no kuriem apmaksāti 22 863 par kopējo summu 1.2 milj. LVL (skat. 16.pielikumu). Atbalsta likme 32 EUR (jeb 22.67 LVL) par dzīvnieku.

PVTM par zīdītājgovīm – apmaksāti 1 303 iepriekšējā gada iesniegumi par kopējo summu 1.1 milj. LVL. 2008.gadā iesniegti 1 519 iesniegumi, bet to izvērtēšana un apmaksā tiks pabeigta 2009.gadā. Atbalsta likme - 166.22 EUR (117.78 LVL) par zīdītājgovi.

PVTM par aitu mātēm - pieņemti 725 iesniegumi. Apmaksāti 2 iepriekšējo gadu iesniegumi par kopējo summu 0.09 tūkst. LVL. Atbalsta likme - 14 EUR (9.92 LVL) par aitu māti.

PVTM par kartupeļu cieti - tika veikta samaksa par 46 pieteikumiem, kas bija iesniegti 2007.gadā. Atbalsta likme PVTM par kartupeļu cieti 63.32 EUR par tonnu. 2008.gadā tika saņemti 43 pieteikumi par 2008.gadā saražoto kartupeļu cieti, kuru apmaksā tiks veikta 2009.gadā.

ES atbalsts par saražoto kartupeļu cieti - veikta samaksa par 2007.gadā saražoto kartupeļu cieti uzņēmumam SIA “Aloja-Starkelsen”, kuram noteiktā kartupeļu cietes ražošanas kvota ir 5 778 t un kurš ir vienīgais kartupeļu cieti ražojošais uzņēmums Latvijā.

PVTM par zālāju un linu sēklām - saņemti 56 iesniegumi par 2007.gada ražas sertificētajām zālāju sēklām. Atbalsta izmaksai tika apstiprināti visi iesniegumi.

ES atbalsta maksājums šķiedras linu pirmapstrādātājiem - Latvijai noteiktais maksimālais garantētais apjoms ir 360 t garās linšķiedras un 1 313 t īsās linšķiedras. 2008.gadā tika apmaksāti 2006./2007. tirdzniecības gadā saņemtie 4 iesniegumi par saražoto īso un garo linšķiedru. Atbalstu par 2007./2008. tirdzniecības gadu (3 iesniegumi) izmaksās 2009.gadā.

Atsevišķais maksājums par cukuru - 2008.gadā apmaksāti 202 iepriekšējā gada iesniegumi. 2008.gadā noteiktā atbalsta likme par cukurbiešu piegādes līgumā noteikto daudzumu ir 10.321616 LVL/t.

Cukura rūpniecības restrukturizācija - 2008.gadā cukura rūpniecības restrukturizācijas plānu īstenošanas ietvaros AS “Jelgavas cukurfabrika” un AS “Liepājas cukurfabrika” saņēma 20%

no kopējā valstij paredzētā restrukturizācijas atbalsta. Maksājumi cukurfabrikām veikti 2008.gadā un plānoti arī 2009.gadā.

Restrukturizācijas un papildu restrukturizācijas atbalsts ir izmaksāts 330 lauksaimniekiem – cukurbiešu audzētājiem, kas iesniedza pieteikumus 2007.gadā.

Dažādošanas atbalsts tika izmaksāts 333 lauksaimniekiem, kas ar 2008.gadu atteicās no cukurbiešu audzēšanas. 2008.gadā noteiktā atbalsta likme par cukurbiešu piegādes līgumā noteikto daudzumu ir 12.225842 LVL/t.

LAP 2004.-2006. pasākuma „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai” ietvaros 2008. gadā jauni iesniegumi iesniegti netika, apmaksāti 13 620 iepriekšējo laika periodu iesniegumi par kopējo summu 9.6 milj. LVL.

LAP 2004.-2006. pasākuma „Standartu sasniegšana” ietvaros 2008. gadā jauni iesniegumi iesniegti netika, apmaksāti iepriekšējo laika periodu iesniegumi par kopējo summu 5.3 milj. LVL.

LAP 2004.-2006. pasākuma „Priekšlaicīgā pensionēšanās” ietvaros 2008. gadā jauni iesniegumi iesniegti netika, apmaksāti iepriekšējo laika periodu iesniegumi par kopējo summu 3.2 milj. LVL.

LAP 2004.-2006. pasākums „Atbalsts ražotāju grupām” - iesniegti un atbalstīti 39 iesniegumi. Izmaksātā atbalsta apjoms - 0.7 milj. LVL.

KTO pasākums „Augļu un dārzu atbalsts ražotāju grupām” – iesniegts 1 iesniegums, pieprasīto summu plānots izmaksāt 2009.gadā.

KTO pasākums „Atbalsts ražotāju grupām zivsaimniecības nozarē” – iesniegti un atbalstīti 2 iesniegumi, izmaksātā summa 0.04 milj. LVL.

KTO pasākums „Atbalsts biškopības nacionālajai programmai” – iesniegts un atbalstīts 1 iesniegums, izmaksātā summa 0.2 milj. LVL.

LAP 2004.-2006. pasākums „Tehniskā palīdzība” - 2008. gadā pieņemtas 43 atskaites par kopējo summu 0.6 milj. LVL.

ES KLP eksporta kompensācijas pasākuma ietvaros LAD ir izmaksājis 0.4 milj. LVL par lauksaimniecības un pārstrādāto lauksaimniecības produktu eksportu uz trešajām valstīm. Tika administrēti 1703 eksporta kompensāciju pieteikumi.

Intervence un iekšējā tirgus atbalsta pasākumi – to ietvaros 2008. gadā nodrošināta:

- **ES un valsts atbalsta programmas “Atbalsts piena produktu piegādei izglītojamiem vispārējās izglītības iestādēs”** realizācija: 2007./2008.mācību gadā programmā iesaistījās 490 izglītības iestādes (64.6 tūkst. izglītojamo), tās ietvaros piegādātas un apmaksātas 1.5 tūkst. t piena.

- **Tirgus veicināšanas pasākumu** administrēšana - darbojas 2 programmas tirgus veicināšanas un publicitātes pasākumu jomā, ko īsteno Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija un Latvijas Biškopības biedrība. Programmu ietvaros 2008.gadā ir izmaksāts atbalsts 0.09 milj. LVL apmērā.

- **Zvejas un akvakultūras produktu tirgus intervences pasākumu īstenošana** – 2008.gadā pārejošo uzkrājumu atbalsta ietvaros no tirgus tika izņemtas 32.7 t reņģes un vienotās likmes atbalsta pasākumu ietvaros 349.2 t brētliņas. Maksājumi par 2007.zvejas gadu veikti 0.04 milj. LVL apmērā. Maksājumus par 2008.zvejas gadu plānots veikt 2009.gadā.

- **ES (pārtikas) programmas vistrūcīgākajām personām** administrēšana - īstenojot pārtikas palīdzības vistrūcīgākajām personām 2008.gada programmu, vienai personai paredzēts 1 kg putraimu reizi divos mēnešos, kas kopumā ir 235 890 kg putraimu (programmas izmaksas ir 0.06 milj. LVL). Programmā iesaistītas 7 labdarības organizācijas. Vienā mēnesī tika piegādāti un izdalīti 39 315 kg putraimu 205 izdales vietās Latvijā.

Ciltsgrāmatas veidošanas un produktivitātes datu izvērtēšanas atbalsta pasākumi – atbilstoši MK 2008.gada 8.jūlija noteikumu Nr.526 “Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 13.maija noteikumos Nr.330 “Noteikumi par kārtību, kādā piešķir valsts atbalstu, lai nodrošinātu vaislas sivēnmāšu un slaucamo govju sagatavošanu ierakstīšanai ciltsgrāmatā un produktivitātes datu izvērtēšanu”” nosacījumiem izmaksāts atbalsts par 5 842 iesniegumiem:

- vaislas sivēnmāšu sagatavošanai, lai ierakstītu ciltsgrāmatā, un produktivitātes datu izvērtēšanai – 1.8 milj. LVL (5 739 iesniegumi);
- piena šķirņu slaucamo govju sagatavošanai, lai ierakstītu ciltsgrāmatā, un produktivitātes datu izvērtēšanai 2.5 milj. LVL (103 iesniegumi).

ELVGF Virzības daļas un ZVFI pasākumi (struktūrfondi) - 2008.gadā noslēdzās iepriekšējos gados iesniegto struktūrfondu projektu apmaksā – pavisam tika apmaksāti 927 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 16.6 milj. LVL (skat. 2.tab). ELVGF Virzības daļas ietvaros apmaksāti 904 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 14.0 milj. LVL, tai skaitā ES finansējums 10.5 milj. LVL un Latvijas līdzfinansējums 3.5 milj. LVL. ZVFI ietvaros apmaksāti 23 projekti par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 2.6 milj. LVL, tai skaitā ES finansējums 2.1 milj. LVL un Latvijas līdzfinansējums 0.5 milj. LVL

2.tabula

ELVGF Virzības daļas un ZVFI ietvaros izmaksātais finansējums 2008. gadā, milj. LVL

Atbalsta pasākumi	Kopā	Tai skaitā	
		ES finansējums	Latvijas finansējums
Kopā ELVGF pasākumi	14.0	10.6	3.5
4. 1. Investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos	4.2	3.1	1.0
4.3. Lauksaimniecības produktu pārstrādes un mārketinga uzlabošana	2.3	1.8	0.5
4. 4. Lauku teritorijas pārveidošana un attīstības veicināšana*	3.7	2.8	0.9
4. 5. Mežsaimniecības attīstība	1.3	1.0	0.3
4. 6. Vietējo rīcību attīstība (LEADER+ veida pasākums)*	1.7	1.3	0.4
4.7. Apmācības*	0.4	0.3	0.1
5.5. Atbalsts ELVGF programmas vadībai*	0.3	0.2	0.1
5.6. Citas ELVGF tehniskās palīdzības izmaksas*	0.1	0.09	0.03
Kopā ZVFI pasākumi	2.6	2.1	0.5
4. 8. Zvejas intensitātes sabalansēšana	0.3	0.3	0.08
4.10. Zvejas un akvakultūras produktu apstrādes un mārketinga uzlabošana, zvejas ostu aprīkojums un akvakultūra	2.1	1.7	0.4
4. 11. Neliela apjoma piekrastes zvejas attīstība, sociālekonomiskie pasākumi, jaunu noieta tirgus veicināšana un atbalsts ražotāju organizācijām	0.2	0.1	0.03
Kopā ELVGF un ZVFI pasākumi	16.6	12.7	4.0

* pasākumi tika finansēti no budžeta apakšprogrammas "Atmaksas valsts pamatbudžetā par Eiropas Savienības fondu finansējumu"

ELFLA projekti - turpinājās LAP 2007. - 2013.ELFLA pasākumu projektu administrēšana. Izstrādātas maksājumu apstiprināšanas funkcijas administrēšanai nepieciešamās procedūras, instrukcijas un rokasgrāmatas, kā arī nodrošināta 3 938 projektu pieņemšana un administrēšana 12 pasākumos (skat. 3. tabulu).

EZF Rīcības programma - 2008.gadā LAD uzsāka 2007.-2013.gada EZF Rīcības programmas pasākumu projektu administrēšanu (skat. 3. tabulu). Izstrādātas jaunas maksājumu apstiprināšanas funkcijas administrēšanai nepieciešamās procedūras un instrukcijas, kā arī papildinātas un grozītas esošās. 2008.gadā uzsākta atbalsta pieteikumu pieņemšana šādos pasākumos:

- Investīcijas zvejas kuģu ierīcēs un zvejas rīku selektivitāte – notika 1 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā, pieņemts 1 projekts par kopējo sabiedriskā finansējuma summu 0.006 milj. LVL;
- Investīcijas akvakultūras uzņēmumos - 1 kārtā, pieņemti 54 projekti (6.3 milj. LVL), apstiprināti 23 projekti (3.6 milj. LVL);
- Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde - 1 kārtā, pieņemti 27 projekti (10.6 milj. LVL), apstiprināti 6 projekti (4.8 milj. LVL);
- Investīcijas zvejas ostās un zivju izkraušanas vietās - 2 kārtas, pieņemti 11 projekti (9.8 milj. LVL), apstiprināti 4 projekti (4.2 milj. LVL);
- Zvejas aktivitāšu pilnīga pārtraukšana - 2 kārtas, pieņemti 106 projekti (12.1 milj. LVL), apstiprināti 49 projekti (7.9 milj. LVL).

3.tabula

ELFLA un EZF ietvaros administrēto projektu skaits 2008.gadā

Atbalsta pasākumi	Projektu skaits				
	Iesniegti	Apstiprināti*	Noraidīti*	Apmaksāti*	Atsaukti*
Kopā ELFLA:	3 938	2 073	512	1 153	106
L121 - Lauku saimniecību modernizācija	1 906	1 888	438	1 133	80
L122-Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	592				1
L123 - Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	30	27	3		
L141-Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai	651				
L142-Ražotāju grupas	3				
L223-Lauksaimniecības neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	14				
L226-Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	52				
L312 - Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)	197	101	66	20	16
L313 - Tūrisma aktivitāšu veicināšana	53				
L321 - Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	397	57	5		9
L323 - Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	10				
L410 - Vietējās attīstības stratēģijas	33				
Kopā EZF	199	82	75		11
Z101 - Zvejas aktivitāšu pilnīga pārtraukšana	106	49	24		4
Z103-Investīcijas zvejas kuģu ierīcēs un zvejas rīku selektivitāte	1				
Z201 - Investīcijas akvakultūras uzņēmumos	54	23	25		6
Z205 - Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde	27	6	20		1
Z303 - Investīcijas zvejas ostās un zivju izkraušanas vietās	11	4	6		
Kopā ELFLA un EZF	4 137	2 155	587	1 153	117

* ņemot vērā iepriekšējos gados iesniegtos pieteikumus

Apakšprogramma "Atmaksas valsts pamatbudžetā par Eiropas Savienības fondu finansējumu"

Apakšprogramma izveidota ar mērķi nodrošināt ELVGF Virzības daļas ietvaros saņemtā pirmsfinansējuma (ES līdzfinansējuma) atmaksu valsts pamatbudžetā. Valsts pamatbudžetā atmaksāta ES līdzfinansējuma daļa ir 3.1 milj. LVL (skat. 17. pielikumu). Atbilstoši MK 2006. gada 27. jūnija noteikumiem Nr. 546 "Kārtība, kādā valsts budžetā plāno līdzekļus Eiropas Savienības struktūrfondu finansēto projektu īstenošanai un veic maksājumus" ES līdzfinansējuma pārskaitīšana valsts pamatbudžetā jānodrošina, ja struktūrfonda finansējuma saņēmējs pirms tam ir saņēmis valsts budžeta finansējumu projekta īstenošanai. 2008. gadā struktūrfondu projektus realizēja:

- LAD RLP (VPD pasākuma 4.4. "Lauku teritoriju pārveidošana un attīstības veicināšana" aktivitātes "Zemes uzlabošana" ietvaros);
- ZM (VPD pasākuma 4.6. "Vietējo rīcību attīstība (LEADER+ veida pasākums)" aktivitātes 4.6.1 "Prasmju iegūšana" ietvaros);
- biedrības vai nodibinājumi (VPD pasākuma 4.6. "Vietējo rīcību attīstība (LEADER+ veida pasākums)" aktivitātes 4.6.2. "Integrētās lauku attīstības izmēģinājuma stratēģijas" ietvaros);
- ZM (VPD pasākuma 4.7. "Apmācības" ietvaros),
- ZM un LAD (VPD pasākuma 5.5. "Atbalsts ELVGF programmas vadībai" un 5.6. "Citas ELVGF tehniskās palīdzības izmaksas" nacionālo programmu "Atbalsts ELVGF programmas vadībai Zemkopības ministrijā un Lauku atbalsta dienestā" un "Citas ELVGF tehniskās palīdzības izmaksas" projektu ietvaros).

3.2.5. Programma "Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums"

Finanšu ministrijas apakšprogrammas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" finansējums ir iekļauti likumā "Par valsts budžetu 2008. gadam" kā valsts budžeta transferts 11.8 tūkst. LVL apmērā. 2008. gadā šie līdzekļi tika izlietoti kompensāciju izmaksai dzīvnieku īpašniekiem par zaudējumiem, kas radušies epizootijas vai valsts uzraudzībā esošās dzīvnieku infekcijas slimības apkarošanas laikā.

3.3. Normatīvo aktu ievērošanas uzraudzība un kontrole

LAD CA Kontroles departaments, RLP Kontroles daļas, kā arī Zemes un ūdens resursu daļas 2008. gadā kopumā ir veikušas 13 451 pārbaudes uz vietas atbilstoši apstiprinātajām procedūrām un normatīvajiem dokumentiem:

- 1 763 pārbaudes uz vietas ELFLA atbalsta pasākumos, tai skaitā 387 pārbaudes projektu atlases laikā, 1 323 pārbaudes projektu īstenošanas laikā un 53 pārbaudes uz vietas, saskaņā ar EK regulas 1975/2006 27. pantu;
- 70 pārbaudes uz vietas EZF atbalsta pasākumos, tai skaitā 44 pārbaudes projektu atlases laikā un 26 pārbaudes projektu īstenošanas laikā;
- 6 383 platību maksājumu pārbaudes, tai skaitā 316 pārbaudes pasākumā "Vēja erozijas ierobežošana";
- 905 pārbaudes uz vietas par 2008. gada valsts atbalstu lauksaimniecībai (subsīdijām);
- 963 pārbaudes uz vietas jeb 110 tūkst. ha par akcīzes nodokļa kompensāciju;
- 374 SAPARD programmas pārbaudes, tai skaitā 150 pirmmaksājumu kontroles un 224 pēcmaksājumu kontroles;
- 1 244 ES struktūrfondu pasākumu pārbaudes uz vietas, tai skaitā 2 vizītes uz vietas, 665 pirmmaksājumu kontroles, 12 fiziskās kontroles projekta realizācijas laikā un 565 pēcmaksājumu kontroles;
- 1 396 LAP projektveidīgo pasākumu pārbaudes uz vietas, tai skaitā 828 pārbaudes standartu sasniegšanā un 521 pārbaude atbalstā daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai;
- 87 valsts papildu tiešo maksājumu pārbaudes;

- 211 tirgu veicinošo atbalsta pasākumu (ieskaitot intervenci) pārbaudes;
- 55 pārbaude citur neuzskaitītajos pasākumos (valsts atbalsts meža nozarei, atbalsts par kultūraugiem ar augstu enerģētisko vērtību, cukura nozares restrukturizācija).

2008. gadā pārsūdzēts 31 LAD lēmums:

- no Juridiskā nodrošinājuma daļas kompetencē esošajiem jautājumiem 2008. gadā pārsūdzēti 23 LAD lēmumi;
- no Atbalsta administrēšanas juridiskās daļas kompetencē esošajiem jautājumiem 2008. gadā pārsūdzēti 8 LAD lēmumi.

4. LAD SNIEGTIE PAKALPOJUMI (skat. sadaļu 7.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums)

5. ĪSTENOTĀS JAUNĀS POLITIKAS INICIATĪVAS

Atbilstoši „Likumam par valsts budžetu 2008. gadā” LAD realizēja jaunās politikas iniciatīvu *prioritāte "Lauku atbalsta dienesta administratīvās kapacitātes stiprināšana saistībā ar papildu funkcijām jaunajā programmēšanas periodā 2007.-2013.gadam*. Līdzekļi izlietoti atalgojumam, precēm un pakalpojumiem, kā arī kapitālajiem izdevumiem, lai nodrošinātu pieņemto cilvēku darba apstākļus un darbu. Ir uzsākta 2007. - 2013.gada LAP pasākumu administrēšana un projektu apmaksā. ELGF ietvaros tiek administrēti 2008. gada pieteikumi, veiktas fiziskās kontroles u.c.

6. PĀRSKATS PAR LAD VADĪBAS UN DARBĪBAS UZLABOŠANAS SISTĒMĀM EFEKTĪVAS DARBĪBAS NODROŠINĀŠANAI

Iekšējās kontroles sistēma ir LAD vadības pieņemtais rīcības plāns, kā arī visas metodes un procedūras, kas nodrošina pastāvīgu, ekonomisku, efektīvu un lietderīgu iestādes darbību. LAD vadība pārskata gadā ir ieviesti vairāki inovatīvi vadības sistēmas pilnveidošanas projekti. Pārskata gada laikā ieviests un pilnībā darbojas izstrādātais LAD COSO modelis, kurš tiek izmantots vadības un funkcionālo procesu pašnovērtēšanai un ticamības deklarācijas sagatavošanai.

Otrs nozīmīgais projekts “Iestādes darbības stratēģijas līdzsvarotas vadības izveidošana un ieviešana Zemkopības ministrijā un Lauku atbalsta dienestā ar kvalitātes un riska vadības sistēmas palīdzību” ir pabeigts pārskata gada laikā sadarbībā ar ZM un ārējiem konsultantiem un tiek turpināta šo sistēmu nepārtraukta pilnveidošana. LAD vadība pārskata periodā ir noteikusi mērāmus mērķus, ieviesusi detalizētu un strukturētu darba plānu mērķu sasniegšanas mērīšanai, ir ieviesusi visaptverošu risku vadības sistēmu un risku reģistrs apkopo riskus, kas apdraud LAD mērķu sasniegšanu, definēts kvalitātes vadības sistēmas aptvērums un ieviesti galvenie kvalitātes vadības procesi. LAD darbība padarīta rezultatīvāka un efektīvāka, fokusējoties uz stratēģisko mērķu sasniegšanu un nodrošinot atbilstošu darbības kvalitāti klientu apmierinātības vairošanai.

Pārskata gada laikā LAD ir turpinājis attīstīt riska vadības procesu. Ir veikti riska brieduma mērījumi, noteikta riska apetīte, kā arī izstrādāts pasākumu plāns turpmākai riska vadības uzlabošanai.

Ikdienas līmenī LAD vadība ir ieviesusi un īsteno virkni uzraudzības pasākumu, piemēram, virskontroles, RLP darba uzraudzību. Tāpat notiek RLP darba metodiskā vadība, tiek organizētas apmācības un notiek informācijas aprīte.

Viens no vadības uzraudzības nodrošināšanas instrumentiem ir Audita departaments, kura galvenais uzdevums ir, pamatojoties uz auditiem, kas veikti saskaņā ar Starptautiskajiem iekšējā audita profesionālās prakses standartiem un apstiprinātajiem plāniem, sniegt LAD direktoram

neatkarīgu un objektīvu vērtējumu par iekšējās kontroles sistēmas kvalitāti, efektivitāti un atbilstību dienesta izvirzīto mērķu sasniegšanai.

Audita departaments pārskata gadā ir iesniedzis vadībai 31 audita ziņojumu, pabeidzis 3 pasūtītas pārbaudes, sniedzis 18 formālos konsultatīvos pakalpojumus dažādām LAD struktūrvienībām. Tāpat veikti arī 2 ieteikumu ieviešanas pārbaudes auditi. Iekšējās kontroles sistēmas uzlabošanai un tās efektivitātes celšanai auditori ir snieguši 111 ieteikumus. Līdz pārskata gada beigām LAD vadība ir jau ieviesusi 47% no 105 apstiprinātajiem ieteikumiem.

ES fondu sistēmu auditu gaitā tika veiktas atbalsta pretendentu projektu un iesniegumu visaptverošas pārbaudes visos administrēšanas posmos. Auditi veikti LAD CA, teritoriālajās struktūrvienībās un arī pie atbalsta saņēmējiem.

Veikto auditu rezultātā ir konstatēts, ka būtiskajos aspektos auditētajās jomās iekšējā kontroles sistēma ir izveidota atbilstoši galvenajiem akreditācijas kritērijiem un spēj nodrošināt Latvijas un ES finansiālo interešu aizsardzību.

7. BUDŽETA INFORMĀCIJA

7.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Valsts pamatbudžeta līdzekļu izlietojuma kopsavilkumā (skat. 18. pielikumu) ietverti 9 RLP, Aiviekstes MSVP un LAD CA pārskati. LAD finansējumu veido:

- dotācija no vispārējiem ieņēmumiem – 320.6 milj. LVL;
- maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi – 0.5 milj. LVL;
- ārvalstu finanšu palīdzība – 0.1 milj. LVL.

Kopējie LAD administrētie pamatbudžeta līdzekļi 2008.gadā bija 319.8 milj. LVL (skat. 4.tabulu).

4. tabula

LAD administrējamie pamatbudžeta līdzekļi 2008.gadā

N.p. k.	Rādītāji	Resursi izdevumu segšanai (milj. LVL)	Procentos no kopējā apjoma
LAD administrētie valsts pamatbudžeta līdzekļi kopā		319.8	100%
1.	Valsts atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai (subsīdijas)	29.8	9%
2.	Atbalsts biodegvielas ražošanas veicināšanai	6.4	2%
3.	ES fondu pasākumu finansēšana	257.1	80%
4.	Atmaksa valsts pamatbudžetā par ES fondu finansējumu	3.1	1%
5.	Valsts un ES atbalsta administrēšana	17.0	5%
6.	Zemes resursu ilgtspējības saglabāšana	3.5	1%
7.	Valsts atbalsta pasākumi meža nozarē	3.0	1%

Maksas pakalpojumi.

Atbilstoši MK 2008. gada 22. maija noteikumiem Nr. 336 "Grozījums Ministru kabineta 2005.gada 20.decembra noteikumos Nr. 979 "Noteikumi par Lauku atbalsta dienesta sniegto maksas pakalpojumu cenrādi" LAD sniedz sekojošus maksas pakalpojumus: izsniedz tehniskos noteikumus būvniecībai, sagatavo būvatļaujas, pieņem ekspluatācijā hidromelioratīvās būves, sagatavo un izsniedz otrreizējās meliorācijas būvju pases. LAD veic ekspertīzes hidromelioratīvās būvniecības būvprojektiem un gūst ieņēmumus arī no telpu nomas. (skat. 19. pielikumu).

LAD aktīvi un pasīvi (skat. 5. tabulu)

Pamatojoties uz MK 2008. gada 13. jūnija rīkojumu Nr.328 "Par valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu nodošanu valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību

“Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” valdījumā”, ZM 2008. gada 18. jūnija rīkojumu Nr.114 “Par valsts īpašumu nodošanu valdījumā valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību “Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”, ZM 2008. gada 22. novembra rīkojumu Nr.224 “Par valsts īpašumu nodošanu valdījumā valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību “Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”, ZM 2008. gada 23. jūlija rīkojumu Nr.164 “Par zemju nodošanu valsts SIA “Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”” ir nodotas bez atlīdzības (izslēgts no LAD bilances) valsts SIA “Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” ēkas un zeme par kopējo vērtību 25.7 milj. LVL.

Bez tam LAD zembilances kontos uz 31.12.2008. ir uzrādīti:

- iespējamie debitoru parādi (ELVGF Virzības daļa un ZVFI), par kuriem nav saņemts Finanšu ministrijas kā Vadošās iestādes lēmums “Par neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu” kopējā summā 0.8 milj. LVL, tai skaitā:
  - ELVGF Virzības daļa - 0.7 milj. LVL,
  - ZVFI - 0.1 milj. LVL;
- aprēķinātās ELGF, ELFLA pasākumu ietvaros 3 gadīgo sankciju summas - 0.8 milj. LVL;
- aprēķinātās kavējuma naudas ELVGF, ELFLA, ELGF ietvaros – 0.04 milj. LVL;
- 2008.gadā ir uzsākta jaunā ES plānošanas perioda 2007.-2013.gadu ELFLA un EZF projektu līgumu slēgšana. Uz 31.12.2008. zembilancē uzrādās uzņemtās saistības kopējā summā 56.4 milj. LVL:
  - ELFLA – 39.9 milj. LVL, tai skaitā par ES finansējuma daļu - 29.9 milj. LVL, par valsts finansējuma daļu - 10.0 milj. LVL,
  - EZF – 16.4 milj. LVL, tai skaitā par ES finansējuma daļu - 12.3 milj. LVL, par valsts finansējuma daļu - 4.1 milj. LVL;
- saņemtie rakstiskie nodrošinājumi (garantijas) kopējā summā 8.2 milj. LVL, kas ir saskaņā ar ES regulu Nr.2220/85, Nr.968/2006 u.c. normatīvo aktu prasību ievērošanu, kā arī saskaņā ar MK 2008. gada 1. aprīļa noteikumiem Nr.237 “Lauksaimniecības un pārstrādāto lauksaimniecības produktu Eiropas Savienības ārējās tirdzniecības režīma administrēšanas kārtība”.

5. tabula

LAD aktīvi un pasīvi 2008. gadā (kopsavilkuma bilance, LVL)

Nr.p.k.		Gada sākumā	Gada beigās
1.	Aktīvi:		
1.1.	Ilgtermiņa ieguldījumi	25 000 459	4 809 390
1.2.	Aprozāmie līdzekļi	8 937 059	4 942 749
2.	Pasīvi:		
2.1.	Pašu kapitāls	31 529 670	5 952 748
2.2.	Kreditori	2 407 848	3 799 391

7.2. Valsts ieguldījumu programmu ietvaros piešķirto valsts budžeta līdzekļu izlietojums projektu īstenošanai

2008. gadā IT investīcijām tika izlietoti 0.8 milj. LVL, kuri tika izlietoti sekojošiem pasākumiem:

1. Aktualizēta un papildināta LAD informācijas sistēma (LAD IS, t.sk. IAKS), kas 2008. gadā ļāva veiksmīgi noadministrēt vairāk nekā 70 tūkst. lauksaimnieku platību maksājumu pieteikumu un lielu skaitu citu atbalsta veidu pieteikumu, kā arī uzsākt jaunu pasākumu administrēšanu.
2. Papildināta un uzlabota Lauku reģistra ĢIS, kas nodrošināja ar kartogrāfisko materiālu visus

- platību maksājumu saņēmējus.
3. Iegādātas *Oracle* licences.
  4. Investīciju līdzekļu apgūšana LAD ļāva sekmīgi turpināt administrēt ES tiešos un citus maksājumus 2008. gadā, uzsākt maksājumus jaunajiem pasākumiem, kā arī turpināt aktualizēt ES maksājumu administrēšanai nepieciešamās sistēmas.

7.3. Sadarbības partneru finansēto programmu un ārvalstu ieguldījumu programmu ietvaros īstenoto projektu sasniegtie rezultāti un līdzekļu izlietojums

2008.gadā līdzekļi tika izlietoti 2 programmu ietvaros:

1. Pārejas programmas *Twinning Light* projekta Nr.LV/2006/AG-03TL “Lauksaimniecības produktu tirgus veicināšanas pasākumu administrēšanas un uzraudzības sistēmas stiprināšana” (*Strengthening of Administration and Control System for agriculture market promotional measures*) ietvaros realizētas vairākas komponentes: tirgus veicināšanas pasākumi, pārtikas piegāde no intervences krājumiem vistrūcīgākajām personām, zvejas produktu tirgus intervences pasākumi un *Skolas piens*. 2008.gadā izmaksāts ārvalstu finansējums precēm un pakalpojumiem 83 809.38 LVL (119 250 EUR) un valsts līdzfinansējums 7 648.19 LVL (10 882.39 EUR). Projekta īstenošana turpināsies 2009. gadā.
2. Pārejas programmas projekta Nr.2005/017-495-01-01 “Pielāgošanās Kopējās lauksaimniecības politikas reformas prasībām un attiecīgās statistikas kvalitātes uzlabošana” (*Adjustment to the requirements of Common Agricultural Policy (CAP) reform and Improvement of Quality of underlying statistics*) ietvaros 2008. gadā darbinieku apmācībai un serveru iegādei izmaksāts ārvalstu finansējums 54 088.63 LVL (76 961.19 EUR).

8. PERSONĀLS

Profesionālās darbības augstie standarti ļāvuši veiksmīgi īstenot LAD misiju - kvalitatīvi un godprātīgi pildīt izvirzītos uzdevumus, sniedzot praktisku palīdzību lauku uzņēmējiem un veicinot lauksaimniecības izaugsmi visā Latvijā.

LAD stratēģisko un ikdienas uzdevumu īstenošanā būtiska loma ir tā vērtībām – objektivitātei lēmumu pieņemšanas procesā, kompetencei (kompetents un pieredzējis personāls), klientu un sabiedrības uzticamībai, orientācijai uz attīstību un pilnveidošanos.

LAD pamatvērtība ir cilvēki – gan iestādē strādājošie, gan klienti. 2008.gada 31.decembrī LAD CA strādāja **284** cilvēki, no tiem 255 ierēdņi un 29 darbinieki. Iestādes personāla statistika parāda attiecības starp darbiniekiem skaitlisku rādītāju formā.

LAD personāla statistikas dalījums 2008.gadā šādās rādītāju grupās:

1. personāla struktūra:

pēc vecuma grupām 20-24 gadi - 4 %,
25-34 gadi – 61 %,
35-44 gadi – 13 %,
45-54 gadi – 14 %,
55-... gadi – 8 %;
pēc dzimuma 221 sieviete jeb 78 %
63 vīrieši jeb 22 %.

2. personāla kustība:

iecelti ierēdņa amatā - 34,
pieņemti darbinieki – 10,
izbeigtas valsts civildienesta attiecības – 15,
izbeigtas darba tiesiskās attiecības – 3,

iekšējā rotācija – 46.

3. pēc izglītības līmeņa:

ar augstāko izglītību 265 darbinieki jeb 93 %,
ar vidējo speciālo 6 darbinieki jeb 2 %,
ar vidējo izglītību 13 darbinieki jeb 5 %.

Augstākā izglītība galvenokārt iegūta ekonomikas, tiesību zinātņu, lauksaimniecības un inženierzinātņu specialitātēs.

Apmācība kā viena no galvenajām personāla attīstības funkcijām kļūst arvien nozīmīgāka personāla vadības praksē, un sekmīga tās organizēšana, nosakot darbinieku patiesās mācību vajadzības un šķirot tās no darbinieku vēlmēm, kā arī motivējošas cilvēku resursu attīstības programmas izveide ir viens no komplicētākajiem personāla vadības uzdevumiem mūsdienu iestādē.

Plašajā apmācības piedāvājumu tirgū iestādes personāla speciālisti atrod tieši iestādes darbiniekiem visatbilstošāko piedāvājumu par visizdevīgāko cenu un ar labāko iespējamo kvalitāti, paralēli aizpildot patiesi īstās, reālās personāla mācību vajadzības.

Kvalifikāciju iestādē paaugstina un savas prasmes un zināšanas pilnveido gan visu līmeņu vadītāji, gan darbinieki. Šī procesa organizēšanai tiek izmantota gan ārējā, gan iekšējā apmācība.

Ārējās apmācības kvalifikāciju cēluši:

- **Valsts administrācijas skolā** 69 ierēdņi kursos: *Ievadkurss darbam valsts pārvaldē jaunažiem ierēdņiem, ES Kopējā lauksaimniecības politika, Padziļinātais iekšējā audita kurss lietpratējiem, Darba tiesības un to saikne ar civildienestu, Interesu konflikts, Korupcijas novēršana, Ierēdņa profesionālā ētika u.c.;*
- **mācību centros** par tēmām, kuras nav piedāvātas VAS:
  - Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības atbalsta centra (LLKC) organizētos semināros: *Būvniecības aktualitātes, Aktualitātes grāmatvedībā,*
  - SIA „Zygon Baltic Consulting” mācību centrā par tēmām: *Kvalitātes vadības sistēmas iekšējais auditors, Izveidotās elektroniskās vadības sistēmas lietvedība, Procesu identifikācija un aprakstīšana,*
  - SIA „Leilands un Putnis” - *Procesu identifikācija un mērīšana – datu analīzes un pilnveidošanas instrumenti procesu mērīšanai un uzlabošanai u.c.;*
- **darba un mācību komandējumos ārvalstīs**, apgūstot specifiskas zināšanas, kas saistītas ar iesniegto projektu un dokumentu kontroli, kā arī uzraudzību un kontroli finansēšanas un realizācijas gaitā. Šīs zināšanas apgūst visu līmeņu darbinieki, dodoties pieredzes apmaiņas braucienos un piedaloties EK organizētajos semināros, konferencēs Beļģijā (Briselē), Igaunijā, Lietuvā, Vācijā, Polijā, Ungārijā, Lielbritānijā, Īrijā, Itālijā, Francijā, Somijā, Zviedrijā, Nīderlandā u.c. *par Struktūrfondu auditu un kontroli gaitu, par Zvejas produktu tirgus intervences pasākumu administrēšanu, par Savstarpējās atbilstības kontroles sistēmas ieviešanu, par Dalībvalstu Eiropas Zivsaimniecības fonda Nacionālajiem stratēģiskajiem plāniem, par ES fondu aktualitātēm 2007.-2013.gada programmēšanas periodā, par Attālinātās uzrādes lauku kontroles platību atkarīgajiem maksājumiem 2008.gadā, ES dalībvalstu Maksājumu aģentūru darbību, par ES regulām, to grozījumiem un papildinājumiem u.c.;*
- **studijās augstākajās mācību iestādēs** (bakalaura, maģistra, doktora grādu iegūšana, otrās augstākās izglītības iegūšana).

Apmācības darbavietā jeb iekšējā apmācība. LAD darbinieki pastāvīgi organizē un vada apmācības kolēģiem par jautājumiem, kas saistīti ar LAD darba specifiku.

Finanšu līdzekļu administrēšanas darbā nepieciešams vērst pastiprinātu uzmanību iesniegto projektu un dokumentu kontrolei, kā arī uzraudzībai to finansēšanas un realizācijas gaitā. Lai nodrošinātu minēto darbu veikšanu, LAD darbinieku specifisko mācību process tiek organizēts amatu savstarpējās padotības kārtībā.

Katrā LAD departamentā ir sava darba specifika, tādēļ arī kvalifikācijas paaugstināšanas vajadzības ir dažādas. Kā galvenās nepieciešamās specifiskās zināšanas var minēt:

- darbs ar dažādām informācijas datu bāzēm;
- meliorācijas sistēmu ekspluatācija;
- projektu izvērtēšana;
- būvniecība;
- finanšu grāmatvedība;
- normatīvo dokumentu pārzināšana;
- fizisko kontroļu veikšana.

Vidēji reizi ceturksnī tiek organizētas katra departamenta visu darbinieku apmācības par jautājumiem, kas tieši saistīti ar veicamo pienākumu izpildi. Tiek nodrošināta amata kompetences apguve, kas ir individuāla tieši LAD un nav apgūstama citur. Šādas apmācības CA speciālisti regulāri organizē arī reģionālo struktūrvienību attiecīgajiem speciālistiem.

9. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

9.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

Sabiedrisko attiecību sektors 2008. gadā regulāri informēja lauksaimniekus un lauku uzņēmējus par LAD veiktajām aktivitātēm gan ar laikrakstu, gan televīzijas, gan radio starpniecību, lai veicinātu savlaicīgu pieteikumu sagatavošanu un iesniegšanu finansējuma saņemšanai.

Lielākajos Latvijas laikrakstos kā, *Latvijas Avīze*, *Dienas Bizness*, kā arī žurnālā *Agropols* publicētas intervijas ar LAD vadošajiem darbiniekiem. Ņemot vērā darbības specifiku, LAD vienmēr bijis arī reģionālās preses uzmanības lokā, kur intervijas un atbildes uz žurnālistu jautājumiem sniedza RLP vadītāji, vietnieki un vadošie speciālisti. Par aktualitātēm LAD plašsaziņas līdzekļi tika informēti arī ar preses relīžu starpniecību īpaši jaunu pasākumu uzsākšanas gadījumos, kā arī, ja potenciālos finansējuma saņēmējus nepieciešams informēt par izmaiņām kāda pasākuma administrēšanā. Visa gada garumā sniegtas atbildes uz lasītāju jautājumiem žurnālā *Praktiskais Latvietis*

Par aktuālākajām norisēm ELGF, ELFLA un EZF finansējuma apgūšanā regulāri tika informētas arī ziņu aģentūras LETA un BNS.

Uzsākot 2008.gada platību maksājumu sezonu tika organizēta preses konference, kurā piedalījās arī vairāki RLP vadītāji, lai plašsaziņas līdzekļi iegūtu pēc iespējas konkrētāku un detalizētāku informāciju.

Sagatavoti sižeti astoņu dienu raidījumu ciklam LTV *Rīts laukos* par struktūrfondu finansējuma apguves iespējām, kā arī LAP pasākumu gaitu. Vislabāko priekšstatu par projektu daudzveidību var sniegt tieši projektu piemēri, tādēļ LTV raidījumam tika piedāvāti interesantākie un veiksmīgākie dažādos Latvijas reģionos īstenotie projekti.

LAD vadošie darbinieki vairākkārt piedalījušies raidījumos “Panorāma”, LNT un TV3 veidotajos ziņu raidījumos, kā arī citos raidījumos, kuru interešu lokā bija LAD administrētie pasākumi.

LAD speciālisti piedalījušies arī Latvijas Radio2 veidotajā raidījumā “Eiro rīts”. 2008.gadā laika posmā no 1.septembra līdz 30.septembrim un no 3.novembra līdz 28.novembrim raidījums izskanēja reizi nedēļā ar anotāciju iepriekšējā dienā. Temati koordinēti kopā ar raidījuma veidotājiem un atspoguļo ES finansējuma iegūšanas un izmantošanas iespējas, kā arī tiešo maksājumu, nacionālo subsīdiju un citu atbalstu izmaksu administrēšanas gaitu.

Aktuālu informāciju par LAD administrējamo pasākumu gaitu dienesta vadošie darbinieki lauksaimnieku auditorijai snieguši arī ZM organizētajās ikgadējās vasaras konferencēs, kuras notiek četros Latvijas novados.

Regulāri divas reizes mēnesī LAD CA notiek RLP vadītāju un vietnieku, kā arī CA vadošo speciālistu sanāksmes, kurās pārrunā problemātiskus jautājumus, rod risinājumus un vienojas par kopīgu rīcību.

Visu gadu LAD sekmīgi darbojās “karstais telefons” – reģistrēti 2120 zvanu. Tālruņa līnija darbojas ik dienas, tādējādi interesenti var saņemt speciālistu atbildes iespējami īsā laikā.

Informāciju var iegūt arī iesūtot jautājumus LAD mājas lapā – www.lad.gov.lv, uz kuriem atbildes sniedz dienesta speciālisti.

Veiksmīgi izmantojot komunikācijai paredzētās tehniskās palīdzības iespējas, 2008. gadā iegādāti prezentācijas materiāli, kā arī izveidots un izdots LAD kalendārs saskaņā ar vizuālās identitātes vadlīniju nosacījumiem. Kalendāri un suvenīri tika dāvināti ES finansējuma saņēmējiem, EK ekspertiem, kā arī LAD viesiem no citām maksājumu aģentūrām.

Lai lauksaimnieki saņemtu nepieciešamo informāciju par atbalsta nosacījumiem un pieteikšanās kārtību, 2008.gadā ar LAP tehniskās palīdzības līdzfinansējumu sagatavota un izdota „Rokasgrāmata platību maksājumu saņemšanai”.

9.2. Sadarbības aptaujas par apmierinātību ar LAD darba kvalitāti un to rezultāti

Laika posmā no 2008.gada 20.septembrim līdz 30. oktobrim LAD veica klientu aptauju, ar mērķi uzzināt atbalsta saņēmēju viedokli par LAD sniegtajiem pakalpojumiem, apkalpošanas kvalitāti un, ņemot vērā atsauksmes, uzlabot LAD darba kvalitāti.

Kopumā LAD saņēma 201 aizpildītu anketu. Vidējais iegūtais rādītājs par **klientu apmierinātību ar LAD darbu 2008.gadā ir 3,4 punkti no maksimālajiem 4 punktiem**, kur: LAD darbinieku godīgumu un uzticamību vērtēja ar 3,4 punktiem, pieklājību, laipnību un atsaucību ar 3,4 punktiem, darbinieku zināšanu vidējais vērtējums ir 3,3 punkti un apmierinātība ar LAD darbu kopumā – 3,4. Klientiem bija iespēja izteikt savu viedokli par LAD atpazīstamību, pieteikumu iesniegšanu elektroniski, informācijas iegūšanas veidiem, LAD izdoto drukāto informāciju un mājas lapu, kā arī izteikt citus savus vērtējumus un vēlmes. No iegūtajiem aptaujas rezultātiem tika izdarīti secinājumi, ka klienti pārsvarā izmanto LAD mājas lapu un atzīst to par labu esam Tāpēc nolemts vērst vairāk uzmanības uz dažādas informācijas ievietošanu mājas lapā, tās aktualizāciju, savlaicīgi paziņojot svarīgu un noderīgu informāciju. Bez tam popularizēt elektronisko pieteikšanos, jo klienti ir ieinteresēti, taču ir vēl neskaidrības, kā to lietot. Tāpat klienti vēlās, lai sniedzamo informāciju LAD sagatavotu pēc iespējas vienkāršoti, īsi un konkrēti.

9.3. Sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām

Lai sekmīgāk varētu īstenot vienotu valsts atbalsta un ES atbalsta politikas realizāciju valstī, uzraugot normatīvo aktu ievērošanu lauksaimniecības jomā un pildot citas ar lauksaimniecības un lauku atbalsta politikas realizāciju saistītas funkcijas, LAD piedalās lauksaimnieku, mežsaimnieku, zivsaimnieku un citu ar lauku attīstību saistīto organizāciju informēšanā par jaunumiem atbalsta maksājumu saņemšanas nosacījumos un iespējām pieteikties uz konkrētiem atbalsta pasākumiem.

Ir izveidojusies laba sadarbība ar LOSP, Zemnieku saeimu, Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociāciju u.c. nevalstiskajām organizācijām.

2008. gadā LAD turpināja informatīvas ikmēneša tikšanās ar lauksaimnieku organizācijām, lai apspriestu aktuālākos jautājumus atbalsta administrēšanā. Tikšanās reižu laikā tiek atbildēts uz lauksaimnieku organizāciju jautājumiem, un arī LAD saņem priekšlikumus par iespējām pilnveidot administrēšanas procesu, kā arī palīdzību administrēšanas dokumentu un pieteikumu formu uzlabošanā un neskaidrību novēršanā.

NVO, kā "Delna", Latvijas Pašvaldību savienība u.c. tiek uzklaustas arī struktūrfondu komunikācijas un publicitātes vadības grupas sanāksmēs, kurās piedalās arī LAD pārstāvji. NVO pārstāvji saņem nepieciešamo informāciju, diskusiju rezultātā tiek saskaņoti viedokļi un pieņemti pamatoti un saprātīgi risinājumi.

Sadarbība ar NVO veicina informācijas apriti un paaugstina atbalsta pretendentu informētību par atbalsta saņemšanas nosacījumiem.

10. PLĀNI 2009. GADAM

10.1. 2009. gada prioritātes

1. Jāturpina ES 2007.-2013.gada finanšu perioda ELGF, ELFLA un EZF fondu finansēto pasākumu ieviešana un atbalsta izmaksa.
2. Jānodrošina 2008.gadā uzsāktā LAD struktūras, personālrесursu un veicamo funkciju sadalījuma un lietderības izvērtēšanas noslēgšana un jāīsteno pasākumi funkciju izpildes efektivitātes palielināšanai un optimizācijai.
3. Jāturpina IAKS pilnveidošana un izstrāde atbilstoši EK likumdošanas un normatīvo aktu prasībām.
4. Jānodrošina LAD kā koordinējošās iestādes funkciju izpilde savstarpējās atbilstības kontroles sistēmas ietvaros.
5. Jākoordinē LAD teritoriālo struktūrvienību darbs noteikto funkciju izpildes un uzraudzības jomā.
6. Jāturpina nepieciešamie pasākumi KLP reformas ieviešanai Latvijā atbilstoši ZM stratēģiskajiem lēmumiem.
7. Jāturpina SAPARD un struktūrfondu programmas pasākumu administrēšana 5 gadu pēcuzraudzības ietvaros.
8. Jāturpina pārstāvēt nepārstrādātās lauksaimniecības produkcijas ražotāju intereses tiesā.
9. Jāturpina sadarbība ar ES dalībvalstu maksājumu aģentūrām, lai pilnveidotu atbalsta maksājumu administrēšanu atbilstoši labākajai dalībvalstu praksei un pieredzei.

10.2. Ilgtermiņa finanšu saistības

LAD 2009. un turpmākajos gados saskaņā ar likuma “Par valsts budžetu 2009. gadam” pielikumu “Pilnvaras plānotajām saistībām nākotnē, valsts ilgtermiņa saistību limiti investīcijām” (to skaitā ES fondu un citu ārvalstu finanšu instrumentu līdzfinansētās programmas) un pārējām ilgtermiņa saistībām“, ir plānotas ilgtermiņa saistības, lai nodrošinātu finansējumu ES fondu līdzfinansēšanai 729.6 milj. LVL, tai skaitā ELGF 562.5 milj. LVL, ELFLA 155.3 milj. LVL un EZF 11.8 milj. LVL (ilgtermiņa saistību apjoms ir indikatīvs).

Ilgtermiņa saistības ES fondu realizācijai turpmākajiem gadiem valsts budžeta plānošanas procesā tiek paredzētas atbilstoši uz konkrēto brīdi vadības komitejās apstiprinātajiem projektiem un plānotajām finansējuma prognozēm.

10.3. Starptautiskie projekti

LAD 2009. gadā būs iesaistīts starptautiskajā projektā *Twinning Light* LV/2006/AG-03TL “Lauksaimniecības produktu tirgus veicināšanas pasākumu administrēšanas un uzraudzības sistēmas stiprināšana”.

10.4. Plānotie pētījumi

ES un valsts atbalsta pasākumu ieviešanas izvērtēšanai nepieciešamos pētījumus organizē ZM. LAD savas kompetences ietvaros sniedz pētījumiem nepieciešamo informāciju.